

I N S T R U K C J A

01 - I/57 - 02 - I/57

o organizacji drużyny harcerskiej
i drużyny zuchów

c.o. 1957

Białystok

1957

Z.H.P. Komenda Chorągwi Białostockiej w Białymstoku

✓
ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA
W a r s z a w a

I N S T R U K C J A

01 - I/57 - 02 - I/57

o organizacji drużyny harcerskiej
i drużyny zuchów

Białystok

1957

Z.H.P. Komenda Chorągwi Białostockiej w Białymstoku

KOMPUTER

329.78 (438) 241

329.78 (083,1)

01-I/57 — instrukcja o organizacji drużyny harcerek/załącznik do punktu 1. 1. a. rozkazu Naczelnika Harcerstwa L 1. z dnia 11.I.1957 r.

Instrukcja dotyczy organizacji drużyny młodszych harcerek lub harcerzy w wieku od 11 — 16 lat, oraz drużyny starszych harcerek lub harcerzy w wieku 15 — 18 lat. Instrukcja nie dotyczy drużyn zachowowych skupiających dzieci do 11 lat, oraz drużyn instruktorskich o specjalnym charakterze pracy skupiających członków ZHP w zasadzie powyżej lat 18.

1. Określenie i nazwa

1. 1. **Drużyna** jest najniższą jednostką organizacyjną i gospodarczą w ZHP. Jest ponadto jednym z ogniw harcerskiego systemu wychowawczego.
1. 2. Drużyna liczy zasadniczo około 40 harcerek lub harcerzy.
1. 3. Drużyna składa się w zasadzie z dziewcząt albo z chłopców.
1. 4. Członkowie drużyny zorganizowani są w zastępy liczące 6 — 10 chłopców lub dziewcząt.
1. 5. Drużyna używa nazwy zawierającej: numer kolejny w hufcu pisany liczbą arabską, określenie „harcerek”, „harcerzy”, „harcerska”, nazwisko bohatera drużyny, oraz nazwę miejscowości, w której pracuje drużyna. Np. **3 Drużyna Harcerek im. Marii Curie-Skłodowskiej** — Kielce.

Jeżeli w danej miejscowości istnieje kilka hufców, do nazwy miejscowości dodaje się numer hufca liczbą rzymską. Np. **9 Drużyna Harcerzy im. Dionizego Czachowskiego** — Kraków III.

1. 6. Jeżeli drużyna uprawia specjalną dziedzinę pracy harcerskiej, ustala się dla niej nazwę dodatkową np. wodna, łączności itp. Drużyny te w dziedzinie swej specjalności prowadzą pracę według osobnych instrukcji Głównej Kwatery Harcerstwa i to dopiero upoważnia do przyjmowania wyżej wymienionych nazw. Np. **12 Drużyna Harcerzy Wodna im. Jana z Kolna** — Gliwice.
1. 7. Każda drużyna posiada bohatera drużyny wybranego spośród nieżyjących osób zasłużonych w walce o wolność i postęp. Bohater (bohaterka) drużyny jest dla członków drużyny wzorem ich życia i postępowania. Poznawanie życiorysu bohatera drużyny powinno pomagać w pogłębianiu zrozumienia ideowych treści pracy harcerskiej.
1. 8. Nazwy drużyn wymienione w p. 1. 5., 1. 6., 1. 7., zatwierdzone są przez hufcowego w rozkazach komendy hufca.

2. Powstanie drużyny.

2. 1. Drużyna harcerska może powstać z inicjatywy młodzieży szkoły, dyrekcji szkoły, instytucji, środowiska, albo z inicjatywy władz harcerskich.

2. 2. Organizatorzy drużyny porozumiewają się w sprawie założenia drużyny z odpowiednią terenowo komendą hufca, od decyzji której zależy wydanie zezwolenia na utworzenie drużyny. Zezwolenie otrzymuje na piśmie proponowana na drużynowego osoba składająca równocześnie pisemne oświadczenie. (Załącznik Nr. 1 i Nr. 2 do niniejszej instrukcji).
2. 3. Warunkiem założenia drużyny są:
 - istnienie w szkole lub środowisku odpowiedniej ilości kandydatów lub harcerzy,
 - wyznaczenie kandydata na drużynowego spośród członków korpusu instruktorskiego, albo starszych harcerzy, którzy wyrażają chęć odbycia próby instruktorskiej,
 - w wypadku niepełnoletności kandydata na drużynowego wytypowanie również opiekuna drużyny spośród pełnoletnich sympatyków harcerstwa,
 - wyrażenie zgody przez kierownika szkoły lub instytucji, na terenie której ma powstać drużyna,
 - możliwość uzyskania przez drużynę lokalu organizacyjnego lub miejsca na odbywanie zbiórek.
2. 4. Drużynie związanej bez zgody komendy hufca nie przysługują prawa drużyny harcerskiej Z.H.P.
2. 5. Po zorganizowaniu drużyny osoba upoważniona do jej organizowania przesyła do komendy hufca meldunek wg. przepisanej wzoru (załącznik Nr. 2 do niniejszej instrukcji). Po otrzymaniu meldunku komenda hufca w swoim rozkazie uznaje drużynę jako **próbna** nadając jej kolejny numer oraz mianuje organizatora na drużynowego względnie drużynowym.
2. 6. Drużyna próbna nie może posiadać bohatera drużyny, sztandaru, proporca drużyny, ani porońców zastępu. Występuje na zewnątrz tylko za wyraźną zgodą hufcowego. Drużyna próbna nie posiada pieczęci. Poza tym spełnia wszystkie obowiązki drużyny przyjętej do Z.H.P.
2. 7. Drużyna pozostaje próbna w przeciągu 3 do 6 miesięcy i w tym czasie powinna wypełnić następujące warunki:
 - wykazać żywotność w pracy wewnętrznej,
 - posiadać ustalony skład zastępowych i prowadzić pracę w zastępach,
 - wywiązywać się ze wszystkich poleceń organizacyjnych,
 - p.o. drużynowy pogłębia stale swoje kwalifikacje. Jeżeli nie jest instruktorem bierze udział w przeszkoleniu na najniższy stopień instruktorski,
 - przynajmniej połowa członków drużyny powinna zdobyć lub rozpocząć próbę na stopnie harcerskie.
2. 8. Jeżeli drużyna próbna spełni powyższe warunki komendant hufca uznaje ją jako **drużynę harcerską przyjętą do ZHP** przeprowadzając tę decyzję przez rozkaz komendy hufca, zatwierdzając równocześnie bohatera drużyny wybranego przez młodzież. Mianowanie dotychczasowego p.o. drużynowego — drużynowym nie jest związane z zakończeniem okresu próbnego przez drużynę, a z uzyskaniem przez niego praw instruktorskich.
2. 9. W wypadku niewypełnienia przez drużynę próbną wszystkich warunków komenda hufca rozwiązuje drużynę, albo zmienia drużyno-

wego przedłużając okres próbny.

2. 10. Drużyna harcerska przyjęta do Z.H.P., otrzymuje z rąk hufcowego dyplom przyjęcia do Z.H.P., który powinien być wręczony na uroczystej zbiórce drużyny lub hufca i pieczętowanie przechowywany w izbie drużyny.
2. 11. Drużyna harcerska przyjęta do Z.H.P. ma prawo do używania podłużnej pieczęci, proporca drużyny i proporczyków zastępów. Może ponadto starać się u komendanta chorągwi o zezwolenie na posiadanie sztandaru

3. Drużynowy

3. 1 Pracą drużyny kieruje drużynowy, jako członek korpusu instruktorskiego. Drużynowego mianuje hufcowy rozkazem komendy hufca, po uzgodnieniu kandydatury z kierownikiem szkoły w drużynach pracujących przy szkołach, w myśl instrukcji stanowiącej załącznik do zarządzenia Ministra Oświaty Nr. SO-7-5948/56.
3. 2. Jeżeli kandydat na drużynowego nie jest członkiem korpusu instruktorskiego — może być mianowany tylko p.o. drużynowego powinien jednak w określonym czasie uzyskać stopień instruktorski (porównaj punkt 2.8.).
3. 3. Drużynowy decyduje o wszystkich sprawach dotyczących drużyny w zakresie niniejszej instrukcji i innych obowiązujących drużynę, powinien jednak w sprawach wychowawczych i ważniejszych sprawach organizacyjnych podejmować decyzje wspólnie z Radą Drużyny.
3. 4. W szczególności drużynowy ma prawo:
 - przyjmować do drużyny członków,
 - zwalniać członków z drużyny przed złożeniem przez nich przyrzeczenia harcerskiego,
 - występować z wnioskiem do hufcowego o zwolnienie z ZHP harcerzy po przyrzeczeniu harcerskim,
 - dopuszczać harcerzy do przyrzeczenia a o ile jest członkiem korpusu instruktorskiego odbierać przyrzeczenia,
 - przeprowadzać próbę lub przewodniczyć komisji próby na dwa najniższe stopnie. Przewodniczącego i skład komisji na wyższe stopnie młodzieżowe zatwierdzić musi hufcowy,
 - mianować funkcyjnych w drużynie, udzielać pochwał i wyróżnień oraz wyznaczać kary organizacyjne,
 - wydawać na piśmie rozkazy okresowe drużyny, w których powinny być umieszczane przyjęcia i zwolnienia, mianowania itd.
3. 5. Przed mianowaniem drużyny (lub p.o. drużyny) składa oświadczenie (porównaj pkt. 2. 2.), w którym zawarte są jego zasadnicze obowiązki organizacyjne.
Drużynowy zobowiązuje się:
 - opierać swą pracę na założeniach ideowych ZHP zawartych w Deklaracji Ideowej oraz Prawie i Przyrzeczeniu harcerskim,
 - czuwać stale nad zdrowiem i bezpieczeństwem powierzonej sobie młodzieży. Drużynowy jest w pełni odpowiedzialny za zdrowie i bezpieczeństwo młodzieży wchodzącej w skład drużyny podczas wszystkich zajęć harcerskich,
 - prowadzić pracę drużyny według planu opracowanego wspólnie z Radą Drużyny i zatwierdzonego przez hufcowego, spełniać terminowo wszystkie obowiązki organizacyjne, wysyłać raporty, opłacać składki itd.,
 - czuwać nad majątkiem drużyny, odpowiadać za całość działań

- ności finansowo-gospodarczej drużyny,
- stale podnosić swoje harcerskie i społeczne kwalifikacje; czytać czasopisma harcerskie, interesować się biegiem życia politycznego kraju,
- dłożyć starań celem przygotowania swego następcy dla zachowania ciągłości pracy i nie opuścić drużyny przed zwolnieniem przez hufcowego oraz przekazaniem majątku drużyny według protokołu zdawczo-odbiorczego.

3. 6. Drużynowy nie ma prawa samodzielnego występowania do władz państwowych cywilnych i wojskowych oraz organizacji społecznych w sprawie pomocy materialnej, urządzania imprez itd. Może to uczynić tylko za pośrednictwem lub zgodą komendy hufca. W zwracaniu się do władz harcerskich w sprawach służbowych obowiązuje zachowanie drogi służbowej. Zasady tej nie stosuje się w odniesieniu do skarg, zażaleń i listów do redakcji.

W miejscowościach odległych od siedziby komendy hufca drużynowy może występować do Gromadzkiej Rady Narodowej lub władz i instytucji odpowiadających temu szczeblowi.

4. Rada Drużyny

4. 1. Rada drużyny jest organem współkierującym pracą drużyny. Obraduje we wszystkich sprawach wychowawczych drużyny oraz ważniejszych sprawach organizacyjnych. Rada opracowuje program i plan pracy drużyny, orzeka o przyjęciach i usunięciach z drużyny i ZHP, o dopuszczeniu do przyrzeczenia, prób na stopnie i przyznaniu stopni młodzieżowych, wyraża opinię w sprawach wyróżnień i kar.

Ostateczny i decydujący głos ma jednak we wszystkich sprawach drużynowy (porównaj punkt 3. 3.). Ewentualnie kwestie sporne powinny być rozstrzygnięte przez hufcowego.

4. 2. Rada drużyny składa się z funkcyjnych drużyny, a to: przybocznego, zastępowych, skarbnika drużyny, gospodarza sekretarza drużyny, kronikarza lub innych funkcyjnych.
4. 3. Rada drużyny, tworząc zastęp funkcyjnych, jest dla nich terenem dokształcania się i pogłębiania wiadomości z dziedzin związanych z pracą harcerską. Pracuje ona wtedy jako zastęp, gdzie funkcje zastępowego pełni drużynowy.
- Praca zastępu funkcyjnych umacnia postawę ideową aktywu i kształci kandydatów na przyszłych instruktorów.
4. 4. Zebrania Rady Drużyny (zbiórki zastępu funkcyjnych) zwołuje drużynowy przynajmniej dwa razy w miesiącu. Zbiórki te powinny się odbywać w zasadzie w stałe dni miesiąca.

5. Przyboczny.

5. 1. Przyboczny jest pomocnikiem i zastępcą drużynowego we wszystkich sprawach drużyny. Kandydatury spośród członków drużyny na przybocznego wysuwa Rada Drużyny biorąc pod uwagę, prócz zdolności do pełnienia tej funkcji, także stopień harcerski i czas pracy w drużynie. Mianowania przybocznego dokonuje drużynowy w kolejnym rozkazie drużyny.

5. 2. Zakres pracy przybocznego ustala drużynowy wspólnie z Radą Drużyny. Jeżeli warunki pracy drużyny wymagają mianowania dwóch lub więcej przybocznych — drużynowy musi ustalić, który będzie pełnił funkcję pierwszego zastępcy drużynowego.

6. Zastęp i zastępowy.

6. 1. Zastęp składa się z 6 — 10 dziewcząt lub chłopców i powstaje powinienu przez samorzutny dobór samych harcerzy zatwierdzony przez drużynowego. Zastęp może być również skompletowany decyzją drużynowego. Jeżeli drużyna pracuje przy szkole zbiorczej zastępy tworzy się z chłopców lub dziewcząt mieszkających w tej samej wsi.
6. 2. Zastęp posiada godło (zawołanie) wybrane przez uczestników zastępu. Zastęp w drużynie przyjętej do ZHP może posiadać proporczyk zastępu (porównaj punkt 2. 6. i 2. 11.).
6. 3. Zastęp ustala własny plan pracy wynikający z ogólnego programu pracy drużyny oraz z własnej inicjatywy uczestników. Plan pracy zastępu podlega zatwierdzeniu Rady Drużyny i drużynowego. Zastępy zwłaszcza starsze mogą specjalizować się w określonych dziedzinach pracy harcerskiej.
6. 4. Zastęp prowadzi gospodarkę w ramach gospodarki całej drużyny i w tych sprawach występuje na zewnątrz tylko za pośrednictwem drużyny.
6. 5. Zastęp prowadzony jest przez zastępowego. Ponieważ zastęp jest podstawową jednostką wychowawczą w ZHP przeto kwestia doboru zastępowych jest sprawą decydującą o rozwoju drużyny i prawidłowości jej linii wychowawczej i dlatego drużynowy powinien na to zwracać szczególną uwagę.
6. 6. Zastępowego mianuje drużynowy po wysłuchaniu opinii zastępu, który drogą wyborów wysuwa kandydata. Zastępowy mianowany rozkazem drużyny traci swą funkcję tylko na podstawie decyzji drużynowego uzgodnionej z Radą Drużyny.
6. 7. Zastępowy może być rówieśnikiem członków zastępu, albo być od nich starszy. Posiadany stopień harcerski nie decyduje przy mianowaniu na zastępowego, lecz przede wszystkim walory osobiste, postawa ideowa, zdolności organizacyjne i umiejętność właściwego oddziaływania na grupę.
6. 8. Poza zastępowym innych stałych funkcyjnych w zastępie nie ma. Wykonanie poszczególnych zadań jak np. opieka nad inwentarzem, prowadzenie kroniki zastępu może być doraźnie powierzane przez zastępowego poszczególnym członkom zastępu.

7. Zastępy samodzielne, drużyny koedukacyjne

7. 1. W wypadku, gdy w danym środowisku, zwłaszcza w niewielkich wsiach, nie ma możliwości założenia pełnej drużyny harcerzek i drużyny harcerzy, mogą powstać samodzielne zastępy harcerzek i harcerzy. Ich zakładanie podlega wszelkim przepisom przewidzianym dla drużyny wymienionym w rozdziale 2.
7. 2. Drużyny koedukacyjne mają rację istnienia i powstają w wypadkach gdy:
 - w środowisku lub szkole istnieje silna tradycja pracy drużyn koedukacyjnych, która potwierdza się wyraźnymi życzeniami dzieci,

- młodzież wstępująca do ZHP wyraża tego rodzaju życzenia, a drużynowy swą postawą gwarantuje właściwy rozwój pracy wychowawczej,
 - w danej miejscowości nie ma warunków do stworzenia dwóch drużyn harcerskich ze względu na małą ilość dzieci.
7. 3. W drużynie koedukacyjnej organizuje się osobne zastępy chłopców i osobne zastępy dziewcząt.
 7. 4. W drużynie koedukacyjnej harcerki zdobywają stopnie dziewczęce, harcerze — stopnie chłopców. Formy pracy w takich drużynach powinny być starannie przemyślane przez Radę Drużyny przy pomocy hufcowego lub członka komendy hufca.
 7. 5. Zezwolenie na powstanie drużyny koedukacyjnej powinno być wydane przez hufcowego dopiero po dokładnym zapoznaniu się z sytuacją w terenie i zasięgnięciu opinii zwłaszcza władz szkolnych.
 7. 6. Drużyna koedukacyjna używa nazwy „Drużyna harcerska“ (w odróżnieniu od nazwy „drużyna harcerek“, „drużyna harcerzy“ np. 10 Drużyna Harcerska im. Tadeusza Kościuszki — gromada Dobra koło Limanowy).

8. Członkowie drużyny

8. 1. Do drużyny harcerskiej mogą być przyjmowani chłopcy lub dziewczęta w wieku od 11 w zasadzie do 18 lat, z tym, że młodzież w wieku od 11 — 16 lat powinna być grupowana w osobnych drużynach zaś w wieku 15 — 18 lat w osobnych, lub przynajmniej w osobnych zastępach.
8. 2. Wstąpienie do drużyny jest dobrowolne, jednakże za zezwoleniem rodziców lub opiekunów.
8. 3. Przez okres 3 miesięcy kandydat pozostaje na próbie, po czym po pozytywnej ocenie zastępu i Rady Drużyny może być rozkazem przyjęty do drużyny i wciągnięty na ewidencję członków drużyny. Ma prawo odtąd nosić mundur harcerski, chustę, sznur oraz lilijkę. Może również zakończyć rozpoczętą próbę na najniższy stopień harcerski. Po uzyskaniu stopnia, co uwidocznione jest w rozkazie drużyny, może złożyć przyrzeczenie harcerskie. Po złożeniu przyrzeczenia otrzymuje krzyż harcerski i książeczkę służbową, i ma prawo do brania pełnego udziału w życiu organizacji.
8. 4. Okres służby w harcerstwie liczy się od daty złożenia przyrzeczenia.
8. 5. Członka drużyny przed przyrzeczeniem zwalnia drużynowy, po złożeniu przyrzeczenia hufcowy na wniosek drużynowego. Sprawy zwolnień powinny być szczegółowo rozpatrzone przez Radę Drużyny (porównaj punkt 3. 4. i 4. 3.). O zwolnieniu członka z drużyny lub ZHP drużynowy ma obowiązek zawiadomić rodziców względnie opiekunów oraz kierownictwo szkoły.
8. 6. O ponownym przyjęciu do ZHP członka zwolnionego na własną prośbę lub zwolnionego karnie z ZHP decyduje hufcowy.
8. 7. Harcerz lub harcerka po złożeniu przyrzeczenia muszą mieć udział do określonej jednostki organizacyjnej.

9. Administracja i gospodarka drużyny

9. 1. Działalność organizacyjna i wychowawcza drużyny musi być odpowiednio udokumentowana oraz zabezpieczona od strony gospo-

darceży.

Dlatego też drużyna obowiązana jest prowadzić następujące książki i dokumentacje:

- książkę **pracy drużyny**, w której uwidocznione są plany pracy drużyny, ich wykonanie, rozkazy drużyny i ewidencja członków,
 - książkę **kasową** ostemplowaną przez komendę hufca z kwitariuszem przychodowym oraz teczkę dowodów rozchodowych,
 - książkę **inwentarzową** ostemplowaną przez komendę hufca,
 - **kronikę drużyny**, w której w dowolnej formie artystycznej i literackiej opisywane jest życie drużyny.
 - **książeczki zastępów**, w których notuje się plany pracy zastępów, ich wykonania, oraz obecność na zbiórkach,
 - **teczkę pism przychodzących**, oraz **odpisów pism odchodzących** (w tym odpisów raportów),
 - **teczkę rozkazów komendy hufca** i wyższych instancji organizacyjnych.
9. 2. Prowadzenie poszczególnych książek lub teczek w administracji drużyny powinno być rozdzielane pomiędzy drużynowego, przybocznego, sekretarza, skarbnika lub innych funkcyjnych. Za prawidłowe prowadzenie ksiąg odpowiada drużynowy jako kierownik pracy całej drużyny.
9. 3. Co roku wypełnione książki i tecki powinny być składane do archiwum drużyny, z wyjątkiem dokumentów trwałych tj. książki inwentarzowej, kasowej i kroniki.
9. 4. Fundusze drużyny powstają:
— ze składek członków. Wysokość składek (pogłowego) określają osobne instrukcje,
— z imprez, pracy dochodowej itp. podejmowanej przez drużynę,
— z dotacji koła przyjaciół harcerstwa lub władz harcerskich.
O wydatkach decyduje drużynowy wspólnie z Radą Drużyny.
9. 5. Drużyna przyjęta do ZHP używa pieczęci podłużnej (nagłówekowej).
— Wymiary i tekst pieczęci jest następujący:
- 3 DRUŻYNA HARCERZY**
IM. TADEUSZA KOŚCIUSZKI
ZAGNAŃSK — HUFIEC KIELCE
- Innych pieczęci urzędowych, a w szczególności dużej i małej pieczęci okrągłej drużynie posiadać nie wolno. Posiadane pieczęcie powinny być zarejestrowane przez odcisk na odpowiednich arkuszach w komendzie hufca.
- 10. Opiekun drużyny i koło przyjaciół harcerstwa.**
10. 1. Drużyny harcerskie mają opiekunów jeżeli drużynowy jest niepełnoletni. Drużyny szkolne powinny mieć opiekunów spośród grona pedagogicznego nawet jeżeli drużynowy jest pełnoletni ale nie jest nauczycielem danej szkoły.
10. 2. Opiekuna drużyny szkolnej wyznacza kierownik szkoły w porozumieniu z hufcowym. Opiekuna drużyny pozaszkolnej wyznacza hufcowy po porozumieniu się z odpowiednimi władzami. Opiekun wchodzi z urzędu do zarządu koła przyjaciół harcerstwa przy drużynie.
10. 3. W wypadku niepełnoletności drużynowego opiekun odpowiada za całość działalności finansowo-gospodarczej i majątek drużyny i wobec tego powinien przy organizacji drużyny lub przy obejmowaniu funkcji złożyć odpowiednie zobowiązanie.

- 10.4. Drużyna powinna znajdować się pod opieką koła przyjaciół harcerstwa, które działa na podstawie regulaminu dla kół przyjaciół. W skład zarządu koła przyjaciół z urzędu wchodzi drużynowy i opiekun.
- 10.5. W niektórych środowiskach koło przyjaciół może opiekować się kilkoma drużynami (np. środowiska wiejskie, lub duże szkoły w których pracuje kilka drużyn).

11. Szczep harcerzy

- 11.1. Jeżeli w jednej miejscowości, lub jednej szkole powstaje lub pracuje obok siebie kilka jednostek organizacyjnych mogą one stworzyć **szczep** harcerski.

Szczep może powstać np. z drużyny zuchów i harcerzy, lub z drużyny zuchów, harcerzek i harcerzy, albo drużyny harcerzek i harcerzy w jednej szkole itp. Oprócz drużyn w skład szczepu mogą wchodzić samodzielne zastępy.

- 11.2. Szczep nie stanowi szczebla organizacyjnego, i dlatego drużyny szczepu podlegają bezpośrednio komendzie hufca.

- 11.3. Działalność drużyn szczepu jest koordynowana przez **starszego drużynowego**, którym powinien być najbardziej doświadczony instruktor pracujący na terenie drużyn szczepowych. Musi on być członkiem korpusu instruktorskiego i wchodzić w skład komendy hufca.

- 11.4. Starszy drużynowy prowadzi bezpośrednio jedną z jednostek wchodzących w skład szczepu, a prócz tego posiada uprawnienia stałego wizytatora komendy hufca w stosunku do innych jednostek szczepu.

W szczególności starszy drużynowy koordynuje pracę pomiędzy drużynami szczepu,

- troszczy się o podnoszenie kwalifikacji drużynowych i przybocznych,
- opiniuje raporty drużyn wchodzących w skład szczepu,
- pomaga drużynom w układaniu i wspólnym uzgodnieniu planów pracy,
- opiniuje wnioski osobowe poszczególnych drużyn.

W swojej działalności stary drużynowy nie jest bezpośrednim zwierzchnikiem drużyn szczepu, a swoje funkcje zwierzchnie sprawuje tylko z ramienia komendy hufca.

12. Zawieszenie i rozwiązanie drużyny.

- 12.1. Zawiesić drużynę może komenda hufca. Hufcowy powinien zabezpieczyć równocześnie inwentarz drużyny.

- 12.2. Drużyna może być rozwiązana przez komendę hufca na skutek:

- nie przejawienia żadnej działalności,
- stałego obniżania poziomu pracy,

— w wypadku likwidacji bazy, na której powstała drużyna (np. likwidacji szkoły).

W wypadku popełnienia przez drużynę lub jej członków czynu niezgodnego z deklaracją ideową ZHP oraz Prawem i Przyrzeczeniem harcerskim — sprawa rozpatrywana jest przez komendę chorągwi i od jej decyzji zależy rozwiązanie drużyny.

- 12.3. Drużyna, która posiada zezwolenie na posiadanie sztandaru może rozwiązać tylko komendant chorągwi na wniosek hufcowego.
- 12.4. O przydziale harcerzy, którzy złożyli przyrzeczenie z drużyny rozwiązanej decyduje hufcowy.

13. Przepisy końcowe.

- 13.1. Przez wydanie niniejszej instrukcji Główna Kwatera Harcerstwa unieważnia wszystkie dotychczasowe zarządzenia dotyczące tego przedmiotu.
- 13.2. Wobec dużych rozbieżności organizacyjnych, jakie istnieją obecnie w drużynach, G. K. Harcerstwa poleca zastosować się do instrukcji, która stanowi załącznik Nr. 4.

Naczelnik Harcerstwa
(—) **Zofia Zakrzewska**

Załącznik Nr. 1
do instrukcji 01-I/57

Zezwolenie na zorganizowanie drużyny

Zezwolenie wydaje hufcowy-kandydatowi na drużynowego, który podejmuje się zorganizować drużynę.

Nazwa komendy hufca
lub pieczęć podłużna

miejsowość data

L. dz.

Zezwolenie na zorganizowanie drużyny

Komenda Hufca zezwala dh.
nazwa hufca imię i nazwisko

zamieszkałemu na zorganizowanie drużyny
adres zamieszkania

..... przy
wymienić rodzaj drużyny wymienić nazwę szkoły
lub instytucji

Zezwolenie ważne jest do dnia

referent drużyn.
.....
podpis

pieczęć
okrągła

hufcowy
.....
podpis

Załącznik Nr. 2

do instrukcji 01-I/57

Oświadczenie drużynowego (kandydata na drużynowego)

Oświadczenie podpisuje kandydat na drużynowego w momencie otrzymania zezwolenia na zorganizowanie drużyny, albo nowomianowany drużynowy w momencie przyjmowania drużyny do ustępującego drużynowego.

.....
imię i nazwisko drużynowego miejscowość, data

.....
adres zamieszkania

Oświadczenie drużynowego (kandydata na drużynowego*)

W związku z przejściem drużyny
otrzymaniem zezwolenia na zorganizowanie drużyny przy

.....*), zobowiązuję się:

1. Dołożyć wszelkich starań, aby powierzoną sobie młodzież wychowywać w myśl założeń ideowych zawartych w Deklaracji Ideowej oraz Prawie i Przyrzeczeniu harcerskim.
2. Czuwać stale nad zdrowiem i bezpieczeństwem powierzonej sobie młodzieży. Przyjmuję do wiadomości, że jestem w pełni odpowiedzialny za zdrowie i bezpieczeństwo młodzieży wchodzącej w skład drużyny podczas wszystkich zajęć harcerskich.
3. Zobowiązuję się pracę drużyny prowadzić według planu opracowanego wspólnie z Radą Drużyny i zatwierdzonego przez Hufcowego, spełniać terminowo wszystkie obowiązki organizacyjne, wysyłać raporty, opłacać składki itp.

4. Czuwać nad majątkiem drużyny i gospodarką. Przez zobowiązanie to przyjmuję odpowiedzialność za całą działalność finansową gospodarczą i majątek drużyny.
5. Zobowiązuję się stale podnosić swoje harcerskie i społeczne kwalifikacje, czytać czasopisma harcerskie, interesować się biegiem życia politycznego kraju.
6. Dołożyć starań celem przygotowania swego zastępcy dla zachowania ciągłości pracy i nie opuścić drużyny przed zwolnieniem przez hufcowego oraz przekazaniem majątku drużyny według protokołu zdawczo-odbiorczego.

CZUWAJ!

.....
podpis drużynowego
kandydata na drużynowego*)

*) niepotrzebne skreślić.

Załącznik Nr. 3

do instrukcji 01-I/57

Meldunek o zorganizowaniu drużyny harcerskiej.

Meldunek wysyła do komendy hufca organizator drużyny (kandydat na drużynowego) po zorganizowaniu drużyny. Odpis meldunku pozostaje w aktach drużyny. Na podstawie tego meldunku komenda hufca uznaje drużynę jako **próbna** i nadaje jej kolejny numer, oraz mianuje organizatora p.o. drużynowego, lub drużynowym.

.....
miejsowość data

.....
Imię i nazwisko organizatora

.....
adres

.....
Komenda hufca

.....
adres

Melduję, że na podstawie wydanego zezwolenia zorganizowałem przy

.....
drużynę
(nazwa instytucji, adres) (podać rodzaj drużyny)*

1. Zapisano się dziewcząt chłopców*)
w tym od lat 11 — 13
13 — 16
16 — 18
2. Pośród nich stopnie harcerskie posiada harcerek harcerzy*)
3. Kadra liczy zastępowych i funkcyjnych
4. Izba harcerska jest, nie ma, są możliwości jej uzyskania (gdzie)*
5. Proponowany opiekun drużyny

.....
Organizator drużyny

.....
podpis

*) niepotrzebne skreślić

Załącznik Nr. 4

do instrukcji 01-I/57

Przepisy przejściowe w związku z ogłoszeniem instrukcji o organizacji drużyny harcerskiej

1. Określenie rodzajów drużyn

1. 1. Przemiany zachodzące w harcerstwie spowodowały wytworzenie się w organizacji pewnego stanu charakteryzującego się istnieniem różnego typu jednostek przyjmujących nazwę drużyny harcerskiej.

1. 2. W szczególności obserwujemy:

— drużyny liczące około 40 lub nieco więcej harcerek i harcerzy. Drużyny takie istnieją w szkołach wiejskich lub niewielkich miasteczkach.

— drużyny masowe skupiające większość młodzieży danej szkoły, przy czym liczba członków drużyny przewyższa liczbę 100, a dochodzi często do liczby kilkuset dzieci.

Tego rodzaju drużyny istnieją przeważnie w dużych szkołach miejskich.

— drużyny poprzedniego typu, które dokonały wewnętrznej reorganizacji przez podział na kilka jednostek i dobór do swych szeregów najbardziej aktywnych dziewcząt i chłopców,

— drużyny modelu zaczerpniętego z dawnych wzorów harcerskich, a których organizacja również nie zawsze jest dostosowana do wymagań instrukcji 01-I/57.

1. 3. Dla ujednoczenia działalności podstawowych jednostek ZHP, koniecznego z uwagi na prawidłowość realizowania linii wychowawczej harcerstwa, Główna Kwatera poleca co następuje:

2. Sposoby reorganizacji istniejących drużyn.

2. 1. Komendy hufców przystępując do reorganizacji drużyn powinny mieć na uwadze w stosunku do harcerzy następujące czynniki:

— Dzieci wchodzące w skład drużyny, które złożyły przyrzeczenie harcerskie czują się i są faktycznie członkami organizacji. Dlatego nie może być mowy o zwolnieniu ich z drużyny dlatego tylko, aby otrzymać prawidłową liczebnie drużynę.

— Podstawową troską drużynowych i komend hufców powinno być stworzenie dla wszystkich aktywnych i chętnych dzieci warunków pracy w ramach zreorganizowanych drużyn.

— Drużynowy musi jednak zwrócić uwagę na to, aby udział w drużynie młodzieży biernej i przypadkowej nie tamował jej rozwoju. Ocena uczestników powinna następować tylko w toku zajęć i ćwiczeń harcerskich, tak aby każdy osobiście mógł stwierdzić swoją przydatność do pełnienia służby harcerskiej.

— Dlatego pożądanym jest przeprowadzenie w drużynach „prób gotowości”, polegającej na wykonywaniu przez dzieci określonych zadań, co pomogłoby im dać sobie odpowiedź na pytanie: „czy jesteś dobrym harcerzem?”. Nie należy stosować jako jedyne kryterium oceny postępów w nauce, osobistej opinii nauczyciela, lub tp.

— Ważnym jest, aby dziewczęta i chłopcy, którzy złożyli przyrzeczenie harcerskie nie byli wcielani do drużyny suchów. Rekruta-

cję do drużyny suchów należy przeprowadzić osobno obok reorganizacji drużyny harcerskiej.

2. 2. W stosunku do funkcyjnych drużyn i kadry drużynowych Komendy Hufców powinny:

- pozyskać dla trwałej pracy w harcerstwie wszystkich czasowych drużynowych, przybocznych i zastępowych oddanych sprawie socjalistycznego wychowania młodzieży
- przy reorganizacji drużyn dotychczasowi funkcyjni powinni być wykorzystani na odpowiednich odcinkach pracy harcerskiej w drużynie
- komendy hufców zatroszczą się o możliwie wszechstronne przygotowanie pracujących funkcyjnych do spełniania stojących przed organizacją zadań. Ocena ich powinna następować w toku normalnej pracy, organizacji zbiórek szkoleniowych i wreszcie w stosunku do drużynowych w ramach pracy komisji weryfikacyjnej. Drużynowych doszkalać należy w ramach zbiórek drużynowych, które odbywać powinny nie rzadziej niż co 2 — 3 tygodnie. W powiatach rozległych należy przeprowadzić rejonizację doszkalania drużynowych
- poza doszkalaniami prowadzonymi we własnym zakresie komendy hufców powinny kierować drużynowych na kursy chorągwiowe, na których mogliby uzyskać pierwszy stopień instruktorski. W efekcie pracy komisji weryfikacyjnej i wytężonej pracy szkoleniowej powstać powinien na terenie hufca korpus instruktorski, który będzie w stanie objąć pracą harcerską całą chętną i aktywną młodzież
- doszkalanie drużynowych winno być prowadzone pod kątem nie tylko podniesienia poziomu pracującej kadry, ale też powiększenia zespołu drużynowych o nowych ofiarnych wychowawców młodzieży.

2. 3. Zastępowych doszkalać powinni drużynowi na zbiórkach zastępu zastępowych. Dlatego też program doszkalania drużynowych powinien zawierać między innymi takie zajęcia, któreby pomagały drużynowym w prowadzeniu pracy z zastępami.

Prócz tego Komenda Hufca musi zatroszczyć się o organizowanie w różnych formach kursów dla zastępowych, oraz wszelkiego rodzaju szkoleń specjalnościowych, które by podnosiły poziom najniższej kadry funkcyjnych.

Pożądanym jest organizowanie drużyn kadrowych w szkołach licealnych, które prowadząc swoją pracę w oparciu o program kształcenia zastępowego mogłyby zasilić istniejące i nowopowstałe drużyny kadrą zastępowych.

3. Zarządzenia organizacyjne w związku z reorganizacją drużyn.

3. 1. Komendy hufców zarządzają, aby wszystkie drużyny dokonały rejestracji za pomocą meldunku wg. wzoru podanego w załączniku Nr. 3, przy czym w miejscu „organizatora drużyny” figurować powinien obecnie pełniący obowiązki drużynowego. Rejestracja ta pozwoli komendom hufców na liczbową ocenę sytuacji w organizacji. Drużynowy powinien złożyć pisemne oświadczenie według załącznika Nr. 2.
3. 2. Równocześnie komendy hufców powinny zlustrować na miejscu wszystkie drużyny. Główna Kwaterna przykładą dużą wagę do sprawnego przeprowadzenia lustracji, które prócz stwierdzenia

stanu faktycznego powinny przynieść realną pomoc metodyczną i programową drużynom.

3. 3. Na podstawie meldunków i lustracji komenda hufca powinna powziąć decyzję co do zakwalifikowania drużyn do kategorii próbnych i przyjętych do ZHP robiąc odpowiednią adnotację na odwrocie meldunku wg. wzoru w załączniku Nr. 3 i przeprowadzając tą decyzję przez rozkaz komendy hufca. W zasadzie tylko te drużyny, które muszą dokonać reorganizacji i wszystkie nowopowstałe zaliczane są do kategorii próbnych.
3. 4. Również w rozkazie komendy hufca powinna być podana aktualna lista drużynowych, oraz powinny zostać dokonane mianowania nowych p.o. drużynowych, lub drużynowych, którzy obecnie objęli funkcje.
3. 5. Mianowanie przybocznych, zastępowych i funkcyjnych należy do kompetencji drużynowego.
3. 6. Wobec przewidywanych pewnych przesunięć wśród członków drużyny dopuszcza się zwolnienie z drużyny i ZHP harcerzy po przyrzeczeniu przez drużynowego (wbrew punktowi 8. 5. instrukcji 01-I/57) aż do chwili umieszczenia drużyny w rozkazie komendy hufca jako przyjętej do ZHP. Wszystkim zwolnionym należy odebrać książeczki służbowe i przesłać je do komendy hufca.
3. 7. Wszystkim harcerzom po przyrzeczeniu pozostającym w drużynie należy wydać książeczki służbowe z przestemplowaniem nagłówka pierwszej strony nową podłużną pieczęcią hufca. Również należy dokonać przestemplowania książeczek służbowych tym harcerzom po przyrzeczeniu, którzy je posiadają. Książeczki służbowe będą w swoim czasie wymienione na nowe. Harcerze po przyrzeczeniu — mają prawo nosić mundur i lilijkę. Każdy harcerski zostanie im uroczyście wręczony po odbyciu przez nich próby na najniższy stopień.
3. 8. Wydanie i przestemplowanie książeczek służbowych pozwoli drużynowym na skorygowanie ewidencji członków. Nową ewidencję należy wciągnąć do książki drużyny. Do czasu wydania druków książkę drużyny powinien stanowiąc grubszy zeszyt odpowiednio porubrykowany.
3. 9. Harcerze, którzy nie złożyli dotąd przyrzeczenia, ale swoją postawą zasługują na przyjęcie do drużyny, powinni również zostać wciągnięci do ewidencji. Mają oni prawo nosić mundur i lilijkę, natomiast nie posiadają książeczek służbowej. Wszyscy inni, i ci którzy się świeżo do drużyny złożyli pozostają w okresie próbnym i podlegają wszystkim przepisom punktu 8. 3. instrukcji 01-I/57, nie mają zatem prawa ani nosić munduru, ani lilijki.
3. 10. Wszystkie dotychczas ewentualnie posiadane pieczęcie drużyny są zobowiązane zwrócić do Komendy Hufca, która dokona komisyjnego ich zniszczenia. Tylko te drużyny, które zakwalifikowane zostaną jako przyjęte do ZHP (a nie drużyny próbne) mogą posiadać pieczęcie wg. wzorów podanych w punkcie 9. 5. instrukcji 01-I/57.
3. 11. Drużyny posiadające dawne sztandary z jakiegokolwiek bądź okresu traktują je jako sztandary historyczne i w myśl uchwały Ogólnopolskiego Zjazdu Działaczy Harcerskich w Łodzi o zmianach w harcerskiej symbolice i formach zewnętrznych — przechowują z czcią w swych izbach na honorowym miejscu.

02-I/57 Instrukcja o organizacji drużyny zuchów (załącznik do pkt. 1. 1 c. Rozkazu Naczelnika Harcerstwa L. 3/57 z dnia 25 stycznia 1957 r.)

Ruch zuchowy jest integralną częścią Związku Harcerstwa Polskiego. Drużyny zuchów skupiają chłopców i dziewczęta w wieku od 8 — 11 lat. Okres wychowania kształtuje w dzieciach zadatki tej postawy, jaką wychowuje w młodzieży harcerstwo. Podstawowe zadania wychowawcze określa „Prawo Zucha“.

Praca wychowawcza z zuchami prowadzona jest metodami dostosowanymi do psychofizycznych właściwości dziecka w wieku zuchowym. Zabrana jest podstawowym dokumentem tej metody.

1. Drużyna zuchów. Określenie i nazwa

1. 1. Drużyna zuchów jest najniższą, samodzielną jednostką organizacyjną w ZHP, podobnie jak drużyna harcerska.
1. 2. Drużyna zuchów liczy w zasadzie od 12 — 24 członków.
1. 3. Drużyny zuchów są w zasadzie oddzielne dla chłopców i oddzielne dla dziewcząt; mogą być również koedukacyjne, jeśli zachodzi potrzeba ze względu na małą ilość dzieci lub trudności kadrowe.
1. 4. Praca wychowawcza organizowana jest z całym zespołem zuchów, należących do drużyny. Zbiórki drużyny odbywają się w zasadzie raz na tydzień.
1. 5. Drużyna składa się z **szóstek**.
1. 6. Drużyna używa pełnej nazwy zawierającej numer kolejny w hufcu (wg odrębnej numeracji drużyn zuchów) pisany cyfrą arabską, określenie „zuchów“, nazwę drużyny oraz nazwę miejscowości, w której pracuje drużyna. Np. **7. Drużyna Zuchów „Janosikowych Chłopców” w Czarnym Dunajcu**.
Jeżeli w danej miejscowości istnieje kilka hufców, do nazwy miejscowości dodaje się numer hufca pisany liczbą rzymską. Np. **12. Drużyna „Słonecznych Zuchów” — Poznań I**.
1. 7. Każda drużyna zuchów posiada nazwę. Nazwa powinna być symbolem zespolonej gromady, drogowskazem dla dążeń zuchów do stania się coraz lepszymi (patrz pkt 3. 7. i 3. 8). Nazwę drużyny mogą stanowić wszelkiego rodzaju przymiotniki dodane do słowa „zuch“, charakteryzujące postawę zuchów (np. Drużyna „Zuchów Niepokonanych“), bohaterские postacie z bajek lub literatury dziecięcej (np. Drużyna „Zuchów Nemecka“, Drużyna „Ondraszkowych Zuchów“) nazwy związane z miejscowością (np. Drużyna „Zuchów z nad Odry“, Drużyna „Mazurskich Zuchów“) oraz nazwy o tematyce fantastyczno - bajkowej (np. „Skrzydłata Drużyna Zuchów“).

1. 8. Nazwy drużyny nie mogą stanowić:
 - Nazwiska bohaterów narodowych i innych wielkich ludzi.
 - Nazwy sprawności ruchowych w dosłownym brzmieniu.
1. 9. Nazwy drużyn wymienione w pkt. 1. 6. i 1. 7. nadawane są przez hufcowego w rozkazach komendy hufca.

2. Organizowanie drużyn ruchów.

2. 1. Drużyny ruchów organizowane są w zasadzie na terenie szkół; mogą być organizowane również przy innych instytucjach — w Domach Dziecka, przy Komitetach Blokowych (drużyny podwórkowe), przy zakładach pracy, we wsiach i osiedlach i wszystkich innych środowiskach stwarzających drużynie warunki pracy.
2. 2. Drużyna ruchów może powstać z inicjatywy szkoły lub innej instytucji, drużyny harcerskiej albo rodziców dzieci. Inicjatorem zorganizowania drużyny może być również namiestnik ruchów.
2. 3. Organizatorzy drużyny porozumiewają się z odpowiednią terenowo komendą hufca, od decyzji której zależy wydanie zezwolenia na utworzenie drużyny. Zezwolenie otrzymuje na piśmie kandydat na drużynowego składając równocześnie podpisane oświadczenie (załączniki nr 1 i nr 2 do niniejszej instrukcji).
2. 4. Warunkiem założenia drużyny jest:
 - Istnienie w szkole lub środowisku odpowiedniej ilości dzieci, pragnących należeć do ruchów.
 - Wyznaczenie kandydata na drużynowego spośród instruktorów, starszych harcerzy mających ukończone co najmniej 16 lat lub innych osób posiadających odpowiednie kwalifikacje i wyrażających chęć odbycia próby instruktorskiej w zakresie specjalności ruchowej.
 - Wyznaczenie kandydata na przybocznego, drużynowego ruchów spośród starszych harcerzy, mających ukończone co najmniej 14 lat.
 - W wypadku niepełnoletności kandydata na drużynowego wytypowanie opiekuna drużyny spośród pełnoletnich sympatyków harcerstwa.
 - Wyrażenie zgody przez kierownika szkoły lub instytucji na terenie której ma powstać drużyna.
 - Możliwość uzyskania przez drużynę lokalu organizacyjnego lub miejsca na odbywanie zbiórek.
2. 5. Drużynie zorganizowanej bez zgody komendy hufca nie przysługują prawa drużyny ruchów ZHP.
2. 6. Po zorganizowaniu drużyny osoba upoważniona do jej organizowania przesyła do komendy hufca meldunek (załącznik nr 3 do niniejszej instrukcji). Po otrzymaniu meldunku komenda hufca w swoim rozkazie uznaje drużynę jako próbną nadając jej kolejny numer oraz mianuje organizatora — drużynowym lub p. o. drużynowego.
2. 7. Drużyna pozostaje próbną w przeciągu 3 — 6 miesięcy. W tym czasie powinna wypełnić następujące warunki:
 - Wykazać się żywotnością i systematycznością w pracy.

- Wypracować sobie kilka własnych zwyczajów.
 - Wywiązywać się ze wszelkich obowiązków organizacyjnych.
 - Zdobyć nazwę drużyny (porównaj 1. 7. i 1. 8.).
 - Drużynowy, p. o. drużynowego i przyboczny pogłębiają stale swoje kwalifikacje, biorąc udział w szkoleniu instruktorów lub kandydatów na instruktorów zuchowych.
2. 8. Przed zakończeniem okresu próbnego po przeprowadzeniu prac przygotowawczych i zaprojektowaniu wspólnie z zuchami nazwy drużyny, drużynowy (p. o. drużynowego) przesyła do komendy hufca wnioski o przyznanie nazwy wraz z opisem prac, których dokonał w tym zakresie z zuchami.
 2. 9. Jeżeli drużyna próbna spełni powyższe warunki hufcowy na wniosek namiestnika uznaje ją rozkazem komendy hufca za drużynę zuchów przyjętą do ZHP, nadając jej równocześnie nazwę. Mianowanie dotychczasowego p. o. drużynowego — drużynowym nie jest związane z zakończeniem okresu próbnego przez drużynę a z uzyskaniem przez niego pierwszego stopnia instruktorskiego lub zaliczeniem do korpusu instruktorskiego przez właściwą komisję weryfikacyjną.
 2. 10. W razie nie wypełnienia przez drużynę próbną wszystkich warunków komenda hufca na wniosek namiestnika rozwiązuje drużynę lub przedłuża okres próbny. Decyzje te hufcowy przeprowadza rozkazem komendy hufca.
 2. 11. Po ogłoszeniu rozkazu komendy hufca decyzji o przyjęciu drużyny zuchów do ZHP drużynowy organizuje uroczystą zbiórke, na której:
 - Drużyna otrzymuje z rąk hufcowego lub namiestnika uroczysty akt przyjęcia do ZHP.
 - Nadana zostaje uroczyste nazwa drużyny.
 2. 12. Drużyna zuchów przyjęta do ZHP ma prawo do posiadania:
 - znaku drużyny,
 - podłużnej pieczęci.
 2. 13. Znak drużyny zuchów jest to przyjęty przez drużynę symbol, tematycznie związany z nazwą drużyny, umocowany na drzewcu wysokości ok. 2 m o średnicy 2 — 3 cm.
- ### 3. Drużynowy zuchów
3. 1. Drużynowego zuchów mianuje hufcowy rozkazem komendy hufca.
 3. 2. Funkcja drużynowego zuchów w hierarchii organizacyjnej jest równorzędna z funkcją drużynowego harcerskiego.
 3. 3. Jeżeli kandydat na drużynowego nie posiada stopnia instruktorskiego, może być mianowany p. o. drużynowego; powinien jednak w określonym czasie stopień ten uzyskać (porównaj pkt. 2. 9.).
 3. 4. Drużynowy wspólnie z przybocznym (przybocznymi) decyduje we wszystkich sprawach dotyczących drużyny w granicach niniejszej instrukcji oraz innych obowiązujących regulaminów i instrukcji. W ważniejszych sprawach wychowawczych i organizacyjnych powinien zasięgać rady opiekuna.

3. 5. Drużynowy ma prawo:
 - przyjmowania suchów do drużyny,
 - odbierania obietnicy suchowej,
 - przyznawania gwiazdek suchowych,
 - przyznawania sprawności suchowych,
 - decydowania o przekazywaniu suchów do drużyny harcerskiej,
 - skreślenia suchów ze spisu drużyny,
 - występowania do namiestnika z wnioskiem o mianowanie przybocznego.
2. 6. Przed mianowaniem drużynowy (lub p.o. drużynowego) składa oświadczenie (porównaj pkt. 3. 3.), w którym zawarte są jego zasadnicze obowiązki organizacyjne. Drużynowy zobowiązuje się:
 - Opierać swą pracę na założeniach ideowych ZHP zawartych w „Deklaracji Ideowej Zjazdu ZHP”.
 - Odpowiadać w pełni za zdrowie i bezpieczeństwo swoich suchów podczas wszystkich zajęć suchowych.
 - Prowadzić pracę drużyny wg. planu opracowanego wspólnie z przybocznym (przybocznymi) i wypełniać terminowo wszystkie obowiązki organizacyjne.
 - Czuwać nad majątkiem drużyny, odpowiadać za całość działalności finansowo - gospodarczej drużyny.
 - Stałe podnosić swoje kwalifikacje do pracy z suchami, czytać czasopisma harcerskie, interesować się biegiem życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego kraju.
 - Przygotować swego następcę i nie opuścić drużyny przed zwolnieniem przez hufcowego oraz przekazaniem majątku drużyny wg. protokołu zdawczo - odbiorczego.
3. 7. Drużynowy nie ma prawa samodzielnego występowania do władz państwowych (cywilnych i wojskowych) oraz organizacji społecznych w sprawach pomocy materialnej, urządzania imprez itp. Może to uczynić tylko za zgodą komendy hufca. Zasada ta nie dotyczy występowania drużynowych do Gromadzkiej Rady Narodowej lub władz i instytucji odpowiadających temu szczeblowi, o ile drużyna jest w miejscowości odległej od siedziby komendy hufca.
3. 8. W zwracaniu się do władz harcerskich obowiązuje zachowanie drogi służbowej. Nie dotyczy to skarg i zażaleń.

4. Przyboczny drużynowego suchów.

4. 1. Przyboczny drużynowego suchów jest pomocnikiem i zastępcą drużynowego we wszystkich sprawach drużyny. Kandydaturę na przybocznego wysuwa drużynowy suchów w porozumieniu z drużynowym drużyny harcerskiej, do której dany kandydat aktualnie należy. Przybocznego drużynowego suchów mianuje hufcowy rozkazem komendy hufca na wniosek namiestnika.
4. 2. Zakres pracy przybocznego ustala drużynowy.
4. 3. Drużynowy suchów może mieć więcej niż jednego przybocznego. W tym wypadku jednego z nich naznacza pierwszym przybocznym.

5. Szóstki i szóstkowi.

5. 1. Szóstka powstaje przez samorzutny dobór samych zuchów. Podziału na szóstki może dokonać również drużynowy. Szóstka liczy w zasadzie zgodnie z nazwą 6 zuchów. Nie powinna liczyć mniej niż pięciu i więcej niż siedmiu.
5. 2. Podział drużyny na szóstki jest podziałem pomocniczym, mającym za zadanie ułatwić organizację zabaw i prac na zbiórkach drużyny. Szóstki nie odbywają samodzielnych zbiórek.
5. 3. Szóstki mogą posiadać nazwy stałe związane z imionami szóstkowych (np. „szóstka Małgosi“, „szóstka Ewy“), z nazwą drużyny (np. w Drużynie „Słowiańskich zuchów“ szóstki „Bobrzan“, „Ślęzan“) albo też przyjmować nazwy okresowe związane z tematyką zdobywania sprawności (np. w czasie zdobywania „Przyjaciela lasu“ szóstki noszą nazwy drzew leśnych — „dęby“, „sosny“).
5. 4. Szóstki wybierają spośród siebie szóstkowych. Szóstkowych może również naznaczyć spośród zuchów drużynowy. Imiona i nazwiska szóstkowych zapisuje się uroczyście w „Księdze Drużyny“ (patrz 9. 1.).
5. 5. Szóstkowi nie są samodzielnymi kierownikami szóstek a jedynie pomocnikami drużynowego w organizowaniu zabaw i prac na zbiórkach.

6. Członkowie drużyny.

6. 1. Do drużyny zuchów przyjmuje się chłopców i dziewczęta z klas II, III i IV. Dopuszcza się możliwość przyjmowania do zuchów w drugim półroczu klasy I.
6. 2. Zuchem może zostać każdy chłopiec i każda dziewczynka, która chce należeć do zuchów i swoją chęć potwierdzi zgłoszeniem się do drużynowego a następnie pilnym uczestnictwem w zajęciach drużyny. Przy zgłaszaniu się do drużyny nie traktuje się wyników w nauce i zachowania się dziecka jako warunków wstępnych decydujących o przyjęciu.
6. 3. Chłopiec lub dziewczynka starający się o przyjęcie do zuchów musi przynieść drużynowemu pisemne zezwolenie od rodziców lub opiekunów (załącznik nr 4 do niniejszej instrukcji).
6. 4. Przyjęcie do zuchów powinno następować nie później niż w ciągu 6 tygodni od chwili zgłoszenia się do drużyny.
6. 5. Przyjęcie do zuchów ma formę uroczystego obrzędu, organizowanego w sposób ustalony tradycyjnym zwyczajem w każdej drużynie. Powinno zawierać między innymi następujące elementy:
 - złożenie obietnicy zuchowej,
 - uroczyste wpisanie zucha do „Księgi Drużyny“ (patrz 9. 1.).
 - przypięcie odznaki zuchowej i wręczenie legitymacji.
6. 6. Od chwili przyjęcia zuch ma prawo noszenia munduru zuchowego.

6. 7. Jeżeli ilość zgłaszających się do drużyny przekracza możliwości przyjmowania, drużynowy może wstrzymać zapisy. Jednocześnie jednak winien podjąć starania o stworzenie w swym środowisku drugiej równoległej drużyny, ewentualnie proponując na drużynowego swego przybocznego.
6. 8. Zuchy nie opłacają żadnych składek na rzecz Związku. Mogą natomiast wpłacać niewysokie składki na wewnętrzne potrzeby drużyny.
6. 9. Zuch, który stale swoją postawą przynosi ujmę drużynie lub przez dłuższy czas opuszcza zbiórki może być przez drużynowego skreślony ze spisu drużyny. Nie przeszkadza to jednak w ponownym przyjęciu do drużyny po pewnym okresie. O skreśleniu zucha drużynowy zawiadamia rodziców a jeśli skreślony uczęszcza do świetlicy szkolnej, również kierownictwo świetlicy.
6. 10. Zuch, który zmienił miejsce zamieszkania, zgłasza się do drużyny w nowym miejscu zamieszkania, okazując legitymację. Jeśli ma trudności ze znalezieniem drużyny zgłasza się do właściwej terenowej komendy hufca.
6. 11. Zuchy, które ukończyły klasę IV (11 lat) i zdobyły co najmniej 2 gwiazdki przyjmowane są do drużyny harcerskiej bez okresu próbnego.
6. 12. Przekazanie zuchów w szeregi harcerzy następuje na uroczystej zbiórce drużyny zuchowej i harcerskiej. Drużynowy zuchów organizuje na tej zbiórce uroczyste pożegnanie najstarszych zuchów. Drużynowy drużyny harcerskiej dokonuje przyjęcia przez przypięcie lilijek oraz naramienników i sznurów.

7. Drużyny zuchów a drużyny harcerskie.

7. 1. Z każdą drużyną zuchów współdziała drużyna harcerska.
7. 2. Do obowiązków drużyny współdziałającej należy:
 - Kierowanie najlepszych harcerzy na funkcję przybocznego drużynowego zuchów.
 - Pomoc w wyposażeniu gospodarczym drużyny.
 - Pomoc harcerzy w organizowaniu większych uroczystości zuchowych oraz w przygotowaniu i organizowaniu kolonii zuchowej.
7. 3. Drużyna współdziałająca nie jest jednostką narzędnią dla drużyny zuchów. Spory między nimi rozstrzyga komenda hufca.
7. 4. Drużyna zuchów przekazuje zuchów, którzy ukończyli czwartą klasę w szeregi współdziałającej drużyny harcerskiej.
7. 5. Drużynowy drużyny harcerskiej i drużynowy zuchów odpowiedzialni są za utrzymywanie ścisłej współpracy między obu drużynami.
7. 6. Drużyna harcerska może współdziałać z kilkoma drużynami zuchowymi lub drużyna zuchów może mieć dwie drużyny współdziałające (np. koedukacyjna drużyna zuchów — drużyną harcerek i drużyną harcerzy).

7. 7. Drużyny wzajemnie współdziałające ustala na wniosek namiestnika hufcowy rozkazem komendy hufca. Namiestnik winien uprzednio porozumieć się z drużynowymi. Jeśli drużyny wchodziły w skład szczerpu, współdziałające drużyny harcerskiej i zuchów ustala starszy drużynowy jako koordynujący pracę drużyn w szczerpie.

8. Drużyna zuchów a szczerp harcerski.

8. 1. O ile na terenie szkoły (instytucji) istnieje szczerp, drużyny zuchów wchodziły w jego skład. Nie tworzy się odrębnych szczerpów zuchowych. Sprawy te reguluje w sposób szczegółowy instrukcja 01-1/57 pkt. 11. 1., 11. 2., 11. 3., i 11. 4.
8. 2 O ile w szczerpie pracuje sześciu i więcej drużynowych i przybocznych zuchów tworzą oni jeden lub więcej zastępów instruktorów zuchowych prowadzonych przez najbardziej doświadczonych drużynowych zuchów z tego szczerpu. Zastępowych nazywa namiestnik.
8. 3. Zadaniem zastępu jest prowadzenie pracy harcerskiej oraz bieżącego doszkalania z dziedziny specjalności zuchowej.

9. Administracja i gospodarka drużyny.

9. 1. Działalność organizacyjna i wychowawcza drużyny musi być odpowiednio udokumentowana. W tym celu w drużynie zuchów prowadzi się:
- „Księgę Drużyny”, która jest kroniką przeżyć zuchów i ma charakter obrzędowego atrybutu.
 - Książkę pracy drużynowego, prowadzą zgodnie z instrukcją A-4 G.K.H.
 - Teczke dowodów rozchodowych.
 - Teczke korespondencji.
 - Teczke rozkazów komendy hufca i władz wyższych szczebli.
9. 2. Prowadzenie ksiąg i teczek drużynowy rozdziela między siebie i przybocznego (przybocznych). Za prawidłowe prowadzenie dokumentacji odpowiada jednak drużynowy jako kierownik całej pracy drużyny.
9. 3. Wypełnione książki i teczki powinny być przechowywane w archiwum drużyny lub przesyłane do komendy hufca. O miejscu przechowywania dokumentów archiwalnych drużyn zuchów decyduje namiestnik.
9. 4. Fundusze drużyn zuchów powstają:
- z dotacji koła przyjaciół harcerstwa,
 - ze składek zuchów,
 - z prac zarobkowych podejmowanych przez drużynę.
- O wydatkach decyduje drużynowy, wspólnie z przybocznym (przybocznymi), a jeśli nie jest pełnoletni również wspólnie z opiekunem.
9. 5. Drużyna zuchów przyjęta do ZHP używa pieczęci podłużnej (nagłówkowej). Wymiary i tekst pieczęci są następujące: dłu-

gość 60 mm, tekst zawiera pełną nazwę drużyny i nazwę chorągwi.

Np.

Z.H.P.

4. DRUŻYNA ZUCHÓW „JASNYCH PROMYKÓW” JAROSŁAWIEC (CHORAĞIEW LUBELSKA)

Innych pieczęci drużynie posiadać nie wolno. Posiadanie pieczęci powinno być zarejestrowane przez odcisk na odpowiednich arkuszach w komendzie hufca.

10. Opiekun drużyny i koło przyjaciół harcerstwa.

10. 1. Jeżeli drużynowy zuchów jest niepełnoletni drużyna musi posiadać opiekuna. Drużyny zuchów przy szkołach powinny mieć opiekuna spośród grona pedagogicznego również, jeśli drużynowy jest pełnoletni a nie jest nauczycielem danej szkoły.
10. 2. Opiekuna drużyny zuchów wyznaczają władze szkolne lub zainteresowanej instytucji w uzgodnieniu z hufcowym. Hufcowy podaje to do wiadomości w rozkazie. Opiekun wchodzi z urzędu do zarządu koła przyjaciół harcerstwa przy drużynie.
10. 3. W wypadku niepełnoletności drużynowego opiekun drużyny zuchów odpowiada za zdrowie i bezpieczeństwo dzieci oraz za całość działalności finansowo - gospodarczej drużyny. Wobec tego przy organizacji drużyny lub przy obejmowaniu funkcji wspólnie z drużynowym podpisuje oświadczenie (załącznik nr 2 do niniejszej instrukcji).
10. 4. W wypadku wymienionym w pkt. 10. 3. opiekun obowiązany jest uzgodnić z drużynowym zasady współpracy pozwalając mu na wywiązanie się z przyjętych zobowiązań.
10. 5. Drużyna zuchów powinna znajdować się pod opieką koła przyjaciół harcerstwa, które działa na podstawie regulaminu dla kół przyjaciół. Koło przyjaciół może istnieć przy drużynie zuchów drużyna zuchów wraz z innymi drużynami może być pod opieką jednego z kół przyjaciół istniejących w środowisku (porównaj z instrukcją 01-I/57 pkt. 10. 5.). Drużynowy zuchów wchodzi w skład zarządu koła przyjaciół harcerstwa.

11. Rozwiązanie drużyny.

11. 1. Drużyna może być rozwiązana przez komendę hufca na skutek:
 - stałego obniżania poziomu pracy,
 - nie przejawiania żadnej działalności,
 - likwidacji bazy, na której powstała drużyna (np. likwidacja Domu Dziecka).
11. 2. Drużynę rozwiązuje na wniosek namiestnika hufcowy rozkazem komendy hufca decydując równocześnie o przydziale służbowym członków ZHP (drużynowy, przyboczny), i zuchów z drużyny rozwiązaną oraz o przekazaniu inwentarza drużyny.

12. Przepisy końcowe.

12. 1. Przez wydanie niniejszej instrukcji Główna Kwatera Harcer-

stwa unieważnia wszystkie dotychczasowe instrukcje dotyczące tego przedmiotu.

12. 2. Wobec dużych rozbieżności organizacyjnych, jakie istnieją obecnie w drużynach zuchów, Główna Kwatera Harcerstwa poleca zastosować się do przepisów, stanowiących załącznik nr 5 do niniejszej instrukcji

; Naczelnik Harcerstwa
(Zofia Zakrzewska)

Załącznik Nr 1
do instrukcji 02-1/57

Zezwolenie na zorganizowanie drużyny zuchów

Zezwolenie w 2 egz. wydaje hufcowy kandydatowi na drużynowego, który podejmuje się zorganizować drużynę. Jeden z egzemplarzy z adnotacją „Do wiadomości kierownictwa szkoły“ zatrzymuje kierownik w aktach szkoły.

..... dn. . . 19 .
(nazwa komendy hufca lub ;
pieczęć podłużna) . ;
L. dz. - ;

Zezwolenie na zorganizowanie drużyny zuchów.

Komenda Hufca zezwala dh
(nazwa hufca) (imię i nazwisko)
zamieszkałemu na zorganizowanie drużyny
(adres zamieszkania)
zuchów przy ;
(wymienić nazwę szkoły lub instytucji)
Zezwolenie ważne jest do dnia 195 . . . r.
Namiestnik zuchów (pieczęć okrągła) Hufcowy

.....
(podpis) (podpis)

Oświadczenie drużynowego zuchów
(kandydata na drużynowego zuchów)

Oświadczenie podpisuje kandydat na drużynowego zuchów w momencie otrzymania zezwolenia na zorganizowanie drużyny albo nowo-mianowany drużynowy zuchów w momencie przejmowania drużyny od ustępującego drużynowego.

.....
(imię i nazwisko drużynowego) dn. 195 . . . r.

.....
(adres zamieszkania)

Oświadczenie drużynowego zuchów
(kandydata na drużynowego zuchów)*)

W związku z przyjęciem drużyny zuchów
(otrzymaniem zezwolenia na zorganizowanie drużyny zuchów przy
.....)*) , zobowiązuję się:

1. Dolożyć wszelkich starań, aby powierzone sobie dzieci wychowywać w myśl założeń ideowych zawartych w Deklaracji Ideowej Zjazdu ZHP.
2. Czuwać stale nad zdrowiem i bezpieczeństwem powierzonych sobie dzieci. Przyjmuję do wiadomości, że jestem w pełni odpowiedzialny za zdrowie i bezpieczeństwo zuchów podczas wszystkich zajęć zuchowych.
3. Pracę drużyny prowadzić według planu opracowanego wspólnie z przybocznym (przybocznymi)* i wypełniać terminowo wszystkie obowiązki organizacyjne.
4. Czuwać nad majątkiem i gospożarką drużyny. Przez zobowiązanie to przyjmuję odpowiedzialność za całą działalność finansowo - gospodarczą i majątek drużyny.
5. Stałe podnosić swoje kwalifikacje do pracy z zuchami, czytać czasopisma harcerskie, interesować się biegiem życia politycznego, gospodarczego i kulturalnego kraju.
6. Przygotować swego następcę dla zachowania ciągłości pracy i nie opuścić drużyny przed zwolnieniem przez hufcowego oraz przekazaniem majątku drużyny według protokołu zdawczo - odbiorczego.

C z u w a ż!

.....
(podpis drużynowego
kandydata na drużynowego) .

*) niepotrzebne skreślić.

Meldunek o zorganizowaniu drużyny zuchów

Meldunek wysyła do komendy hufca organizator drużyny zuchów (kandydat na drużynowego) po zorganizowaniu drużyny. Odpis meldunku pozostaje w aktach drużyny. Na podstawie tego meldunku komenda hufca uznaje drużynę jako próbną i nadaje jej kolejny numer, oraz mianuje organizatora — p. o. drużynowego lub drużynowym.

.....dn. 195 ..

.....
(imię i nazwisko organizatora)

.....
(adres)

Komenda Hufca

.....
(adres)

Melduję, że na podstawie wydanego zezwolenia zorganizowałem przy
..... drużynę zuchów.
(nazwa instytucji, adres)

1. Zapisano się dziewcząt chłopców
w tym od lat 7 — 8
8 — 9
10 — 11
w innym wieku

2. Spośród nich należało dotychczas do zuchów

3. Przybocznym (przybocznymi) jest (są)^x
(nazwisko i imię)

.....
(wiek, stopień harcerski. adres)

4. Izba harcerska jest. nie ma, są możliwości jej uzyskania gdzie^x)

5. Proponowany opiekun drużyny^x)
Organizator drużyny

.....
(podpís)

^x) niepotrzebne skreślić.

Adnotacje Komendy Hufca (umieszczone na odwrocie meldunku)

1. Drużynę zuchów uznano jako próbną i nadano jej numer
rozkazem K. Hufca z dnia przyznając
jej nazwę
(wymienić nazwę drużyny wg punktu 1. 6. instrukcji 02-1/57 bez po-
dania imienia drużyny, którego drużyna próbna nie posiada).
2. P.O.drużynowego, (drużynowym^x) mianowano dh.
(imię i nazwisko)
. rozkazem K. Hufca L.
(adres zamieszkania)
3. Po odbyciu okresu próbnego decyzją podjętą na odprawie Komendy
Hufca w dniu drużynie nadano imię
. i przyjęto do ZHP rozkazem K. Hufca L
. z dnia Pełna nazwa drużyny brzmi
.
(nazwa drużyny wg punktu 1. 6 instrukcji 02-1/57).

Zezwolenie rodziców na wstąpienie do drużyny zuchów

Pragnącym wstąpić do drużyny zuchów drużynowy daje list do rodziców wraz z załączonym formularzem zezwolenia rodziców. Przyniesienie przez zucha podpisanego zezwolenia rodziców jest warunkiem przyjęcia do drużyny. W wyjątkowych wypadkach (np. na wsi) drużynowy może rezygnować z pisemnego zezwolenia rodziców. Powinien jednak wtedy indywidualnie lub zbiorowo porozmawiać z rodzicami, informując ich o sprawach zawartych w liście. !

1. Przykładowy wzór listu do rodziców

..... dn. 195 ..
pieczęć podłużna
Do
Ob.
w

Syn (córka- Obywatela zgłosił(a)*) chęć wstąpienia do
(nr)

Drużyny Zuchów w
(imię drużyny)

Zadaniem naszej drużyny jest wychowanie zuchów na dzielnych(e), zaradnych(e) i uczciwych(e)* chłopców (dziewczęta). Na zbiórkach zuchy spędzają czas na pożytecznych zabawach, grach i ćwiczeniach, oraz uczą się różnych umiejętności przydatnych w życiu codziennym.

Zbiórki drużyny odbywają się raz na tydzień w od godz. do godz.

Nieobowiązkowa składka miesięczna na potrzeby drużyny wynosi zł. Zebrania rodziców odbywają się 2 razy w roku.

Jeśli obywatel wyraża zgodę na wstąpienie
(imię dziecka)

do naszej drużyny, proszę o potwierdzenie tego na załączonym formularzu zezwolenia.

C z u w a j !

Drużynowy (p.o. drużynowego)*

.....
(podpis)

2. Przykładowy wzór zezwolenia

!

..... dn. 195

.....
(nazwisko i imię ojca lub matki)

.....
(adres

Zezwolenie rodziców

Zezwalam mojemu(ej) synowi (córce) na
(imię dziecka)

wstąpienie do drużyny zuchów.

Termin zbiórek jest dla mojego(ej) syna (córki)* odpowiedni. Syn
(córka) mój (a)* może opłacać składkę miesięczną w wysokości
zł. (nie może opłacać składki)*.

.....
(podpis)

*) niepotrzebne skreślić.

Załącznik Nr 5
do instrukcji 02-I/57

**Przepisy przejściowe w związku z ogłoszeniem instrukcji
o organizacji drużyny zuchów**

1. Charakterystyka obecnej sytuacji.

1. 1. W okresie od września 1956 r. ruch zuchowy rozwijał się w dużej mierze żywiołowo. Inicjatywa drużynowych i napływ dzieci do drużyn zuchowych przerosła zamierzenia i możliwości komend harcerskich.
1. 2. Jednostki organizacyjne zuchów powstawały w znacznej części samorzutnie. Kadra poza kilkoma chorągwiami nie była szkolona. Drużynowi prowadzą pracę często metodami niepodobnymi do zuchowych w oparciu o osobiste, bardzo różnorodne doświadczenia. W wyniku tego niektóre jednostki rozpadają się albo przejawiają coraz słabszą aktywność.
1. 3. Komendy hufców nie prowadziły dotychczas w sposób zorganizowany rejestracji i kwalifikacji drużyn.
1. 4. Jednostki organizacyjne zuchów mają różnorodny charakter w szczególności obserwujemy:
 - Drużyny zuchowe liczące po 60 i więcej zuchów podzielone na zastępy po 16 — 25 zuchów. Najczęściej przewodnicy zastępów nie odpowiadają kryteriom wymaganych w instrukcji 02-I/57 dla drużynowych zuchów.
 - Kilka drużyn lub zastępów (różnica natury formalnej polegająca na nazwie) w jednej szkole, pracujących pozornie samodzielnie ale faktycznie prowadzonych przez jednego drużynowego. Najczęściej brak jest przybocznych.
 - Zastępy zuchowe liczące po 16 — 25 zuchów podzielone na szóstki, pracujące samodzielnie, prowadzone przez instruktorów lub harcerzy z bardzo różnorodnym przygotowaniem.

- Drużyny zuchów modelu dawnych wzorów, których organizacja również często nie jest dostosowana do wymagań instrukcji 02-I/57.
 - Drużyny harcerskie w szkołach niżej zorganizowanych formalnie przez zmianę nazwy zaliczone do drużyn zuchów. Część członków tych drużyn składała przyrzeczenie harcerskie. W metodach pracy tych drużyn nic nie uległo zmianie.
1. 5. Dla ujednoczenia działalności podstawowych jednostek zuchowych z zachowaniem wymagań, jakie stawia wychowawczy charakter naszej pracy. Główna Kwatera Harcerska poleca zastosować się do przepisów zawartych w następujących rozdziałach.

2. Sposoby reorganizacji istniejących jednostek.

2. 1. Komendy hufców przystępując do organizacyjnego porządkowania jednostek organizacyjnych zuchów powinny mieć na uwadze następujące względy.
 - Dzieci, które w ciągu ostatnich miesięcy wstąpiły do zuchów zrobiły to z dużym zapałem, oczekując wielu ciekawych zbiorów. Dzieci te w dalszym ciągu pragną należeć do zuchów.
 - Podstawowym zadaniem komend jest zapewnienie tym dzieciom możliwości pracy w drużynach zuchów.
 - Należy jednak pamiętać, że zniechęcająca dzieci, słaba praca drużyn w pierwszym okresie rozwoju ruchu zuchowego przynosi duże szkody, kompromitując ruch w oczach dzieci.
 - Nasz zasięg organizacyjny musi być zatem uzależniony od ilości kadry zdolnej do poprowadzenia tej pracy.
2. 2. Komendy hufców powinny dołożyć starań, aby wszyscy drużynowi, przewodnicy zastępów zuchów, przyboczni, którzy mają perspektywę pracy z zuchami, pozostali w drużynach.
2. 3. Komendy chorągwi i komendy hufców winny dołożyć starań, aby wszystkich drużynowych i przybocznych objąć terenowym doszkalaniami. Doszkalanie powinno przygotować drużynowych do aktualnej pracy w drużynach.
2. 4. Poza doszkalaniami drużynowych zuchów organizowanym przez komendy hufców należy organizować w miarę możliwości chorągwiane kursy drużynowych przygotowujące do zdobycia pierwszego stopnia instruktorskiego. W pierwszym rzędzie należy nimi objąć drużynowych zuchów — nauczycieli.
2. 5. Doszkalaniami i szkoleniem zuchowym należy obejmować również tych wszystkich, którzy mają przeszkolenie lub stopień drużynowego po próbie w zakresie specjalności harcerskiej a zgłosili chęć lub przystąpili do pracy z zuchami.
2. 6. Doszkalanie i szkolenie powinno również sprzyjać rozszerzaniu zespołu drużynowych spośród chętnych do pracy zuchowej pracowników, nauczycieli, wychowawczyń przedszkoli, studentów i uczniów szkół średnich.
2. 7. Pożądanym jest w miastach organizowanie drużyn kadrowych, które prowadziłyby pracę harcerską łącząc ją ze specjalistycznym szkoleniem z zakresu zuchowego. Takie drużyny i zastępy

mogą powstać przy Wydziałach o nastawieniu pedagogicznym na wyższych uczelniach, w liceach pedagogicznych lub jako drużyny czy zastępy środowiskowe przy komendach hufca. Członków tych drużyn należy sukcesywnie kierować do pracy w drużynach zuchów.

3. Zarządzenie organizacyjne w związku z rejestracją i kwalifikacją drużyn.

3. 1. Komendy hufców zarządzają aby wszystkie drużyny (zastępy) dokonały rejestracji za pomocą meldunku wg wzoru podanego w załączniku Nr 3, przy czym w miejscu „organizatora drużyny“ figurować powinien obecnie pełniący obowiązki drużynowego (przewodnika zastępu). Rejestracja ta pozwoli komendom hufców na liczbową ocenę sytuacji w organizacji. Drużynowy (kandydat na drużynowego) powinien złożyć pisemne oświadczenie według załącznika Nr 2.
3. 2. Równocześnie komendy hufców powinny zlustrować na miejscu wszystkie drużyny. Główna Kwatera przykładą dużą wagę do sprawnego przeprowadzenia lustracji, które prócz stwierdzenia stanu faktycznego powinny przynieść realną pomoc metodyczną i programową drużynom.
3. 3. O ile w szkole istnieje dotychczas zastęp zuchów, kilka zastępów zuchów lub liczna drużyna podzielona na zastępy lustrator winien na miejscu pomóc w przeorganizowaniu i rozwiązaniu kwestii kadrowej.
3. 4. Czynności wymienione w pkt. 3. 1., 3. 2., i 3. 3. komendy hufców winny zakończyć do 31. III. 1957 r.
3. 5. Komenda hufca dokona przyjęcia drużyny zuchów do ZHP o ile:
 - Kandydat na drużynowego (p.o. drużynowego) i przyboczne-go zapewniają dobrą pracę.
 - Drużyna lub dotychczasowy zastęp pracuje co najmniej 3 miesiące i osiąga pozytywne wyniki.
 - Drużyna lub zastęp posiada nazwę odpowiadającą wymaganiom, której uzyskanie zostało przeprowadzone w sposób wychowawczy.
3. 6. Komenda hufca rozwiąże dotychczasowy zastęp lub drużynę, o ile lustrator stwierdzi, że nie ma chwilowo żadnych warunków kadrowych do prowadzenia drużyny. Zobowiązuje to jednak komendę hufca do zorganizowania drużyny na nowo po przygotowaniu odpowiednich warunków. Taką decyzję lustrator musi wyjaśnić kierownictwu szkoły i dzieciom, podając termin, w którym komenda podejmie dalsze kroki organizacyjne.
3. 7. We wszystkich innych wypadkach komenda hufca uzna drużynę jako próbną.
3. 8. Na podstawie meldunków i lustracji zgodnie z zasadami określonymi pkt. 3. 5. i 3. 7. komenda hufca powinna powziąć decyzję co do zakwalifikowania drużyn do kategorii próbnych i przyjętych do ZHP robiąc odpowiednią adnotację na odwrocie meldunku wg. wzoru w załączniku Nr 3 i przeprowadzając tą de-

czyżę rozkazem komendy hufca. Drużynom przyjętym do ZHP uroczyste akty przyjęcia zostaną wręczone w terminie późniejszym.

3. 9. W rozkazie komendy hufca powinna być również podana lista drużynowych i przybocznych pracujących oraz powinny zostać dokonane mianowania nowych p.o. drużynowych lub drużynowych i przybocznych, którzy aktualnie objęli funkcje.
3. 10. Odznaki zachowe i legitymacje należy wręczyć zuchom po dokonaniu czynności określonych w pkt. 3. 8. i 3. 9. na uroczystych zbiórkach w formie jakiegoś obrzędu.
3. 11. W związku z nieprzygotowaniem szeregu komend hufców do przeprowadzenia pracy zachowej komendy chorągwi winny udzielić tym hufcom szczególnej pomocy. Komendy chorągwi mogą zdecydować o przeprowadzeniu w tych hufcach lustracji drużyn wymienionych w pkt. 3. 2. i 3. 3. przez instruktorów komendy chorągwi. W takim wypadku komendy hufców decyzje wymienione w pkt. 3. 8. i 3. 9. podejmują na podstawie opinii wyżej wspomnianych lustratorów.

Regulamin musztry harcercskiej i służby polowej.

Załącznik do punktu 1. 1. c. Rozkazu Naczelnika Harcerstwa L. 6/57 z dnia 12. III. 57.

Spis rzeczy

- I. Wstęp.**
- II. Zasady ogólne**
 - rozkaz
 - szyk
- III. Musztra pojedynczego harcercza**
 - postawa zasadnicza i swobodna
 - zwroty
 - marsz
 - zachowanie się w szyku
 - oddawanie honorów
- IV. Musztra oddziałów harcercskich**
 - szyki
 - elementy szyków
 - zastęp — szyk rozwinięty i marszowy
 - zbiórka, równanie, krycie
 - odliczanie
 - zmiana szyków
 - drużyna — szyk rozwinięty i marszowy
 - zmiana szyków
- V. Poczet sztandarowy**
- VI. Raport oddziałów**
 - w drużynie
- VII. Ubezpieczenie**
 - na postoju
 - w marszu
- VIII. Służba wartownicza**
 - warta honorowa
- IX. Znaki i sygnały**

I. Wstęp

Musztra jest nieodłącznym elementem zbiórki. Systematycznie prowadzona musztra czyni z drużyny sprawnie działającą jednostkę. Właściwie pojęta musztra jest bodźcem kształtującym sprężystość i karność harcerzy.

Musztra harcerska jest oparta na regulaminie musztry wojskowej. Są w niej prócz tego elementy typowe dla zajęć harcerskich. Jednak podstawy musztry jak na przykład kształtowanie i zmiany szyków, oddawanie honorów, postawa harcerza itp. powinny być bezwzględnie ujednolicone we wszystkich drużynach harcerskich.

Musztra, chociaż stanowi element każdej harcerskiej zbiórki harcerzek czy harcerzy, powinna być traktowana jako czynnik pomocniczy, nie stanowiący celu sam w sobie. Zajęcia harcerskie przesadnie zapełnione musztrą stają się nieciekawe, nurzące i przykre. — tak jak lekarstwo podane w zbyt dużej dawce może zabić człowieka, tak i nadmiar musztry może zabić radość i pogodę harcerskiej zbiórki.

II. Zasady ogólne

ROZKAZ

1. **Rozkaz** wyraża decyzję przełożonego, która może być przekazana harcerzom do wykonania ustnie, na piśmie lub znakiem (sygnałem).
2. **Komenda** jest to rozkaz wykonywany natychmiast, w postawie zasadniczej, jednolicie i jednocześnie przez wszystkich wykonawców.
3. Większość rozkazów i komend składa się z **zapowiedzi i hasła** — **zapowiedź** zwraca uwagę, uprzedza wykonawców co nastąpi — **hasło** jest znakiem wykonania.
4. Rozkazy i komendy w polu podaje się najczęściej sygnałami i znakami (patrz tablica).
5. Komendy i rozkazy muszą być w marszu przekazywane przez prawoskrzydłowych.
6. W szyku przełożony znajduje się tam, skąd najdogodniej może wydawać komendy, pozostali funkcyjni znajdują się w miejscach przewidzianych dla nich regulaminem i z szyku mogą występować tylko na komendę.
7. Jeżeli komendę chce podać starszy funkcją od przełożonego lub podwładny na rozkaz przełożonego, obowiązany jest przed tym podać „na moją komendę“.
8. Komendę „wróć“ podaje przełożony w celu cofnięcia lub przerwania wykonywania czynności. Na tę komendę harcerze wracają do takiej postawy, w jakiej byli przed rozpoczęciem wykonywania czynności.

SZYK

Szyk jest to ustalone w niniejszym regulaminie rozmieszczenie harcerzy, oddziałów w celu wykonywania wspólnych czynności.

III. Musztra pojedynczego harcerza

POSTAWA ZASADNICZA I SWOBODNA

1. **Postawa zasadnicza** jest postawą wystąpień służbowych, wyraża ona gotowość do przyjęcia i wykonania rozkazu (komendy).

— W postawie zasadniczej harcerz (harcerka) stoi nieruchomo. W raz przyjętej postawie nie wolno robić żadnych poprawek. Ciężar ciała spoczywa równomiernie na obu stopach. Ramiona muszą mieć położenie równoległe do linii frontu. Pięty złączone, stopy rozwarłe tak, by odległość między palcami stóp wynosiła szerokość własnej stopy. Brzuch lekko wciągnięty, pierś wysunięta ku przodowi przez swobodne cofnięcie ramion do tyłu. Ręce opuszczone swobodnie wzdłuż tułowia dotykają uda nasadą dłoni oraz złączonymi i wyprostowanymi palcami. Ramiona na równej wysokości. Głowa podniesiona, broda przyciągnięta nieco w dół. Wzrok skierowany na wprost.

Na komendę „**Baczność**”, harcerz natychmiast przyjmuje postawę zasadniczą i nie porusza się.

Postawę zasadniczą przyjmuje się również bez komendy „**Baczność**” w następujących wypadkach:

na zapowiedź każdej komendy

w czasie wydawania lub otrzymywania rozkazów

w czasie rozmowy z przełożonymi lub starszymi

w czasie składania meldunku

w czasie grania hymnu państwowego lub hymnu ZHP

w czasie grania hymnów państw obcych

w czasie grania hymnów innych organizacji młodzieżowych

w czasie oddawania honorów

przy podawaniu komend

w szyku po wykonaniu komend „**Zbiórka**”

2. **Postawa swobodna** jest formą częściowego odpoczynku podczas wykonywania czynności służbowych.

Na komendę „**Spocznij**” harcerz (harcerka) wysuwa energicznie lewą nogę do przodu o połowę długości stopy w kierunku, który wskazują palce tej nogi. Ciężar ciała spoczywa na prawej nodze. Ręce opuszczone swobodnie, palce dowolnie ułożone. Poza tym harcerz ma zupełną swobodę ruchów, lecz nie wolno mu rozmawiać. W razie potrzeb poprawia mundur, lub sprzęt, znajdując się zaś w szyku zwartym także równanie i krycie.

Jeżeli harcerz pozostaje dłuższy czas w postawie swobodnej, np. w czasie uroczystości, może zmienić położenie nóg w ten sposób, że dostawia lewą nogę do prawej, a następnie wysuwa prawą i odwrotnie, na dodatkowy rozkaz może chwilowo opuścić szczyk itp.

Z W R O T Y

1. **Zwroty w miejscu** wykonuje się na komendę „**W lewo** (prawo, w tył) **zwrot**”. **Zwroty w lewo i w tył** wykonuje się w kierunku lewej ręki na lewym obcasie i na czubku prawego buta.

Zwrot w prawo — odwrotnie.

Zwroty wykonuje się na dwa tempa.

2. Zwroty w marszu wykonuje się na komendę „**W prawo** (lewo) **zwrot**”. W celu wykonania zwrotu w prawo, w marszu hasło komendy należy podać w chwili stawiania prawej nogi na ziemi. Na hasło harcerz wykonuje jeszcze pół kroku lewą nogą, po czym na czubku lewego buta obraca się w tempie jednego kroku w prawo o 90° odbijając się czubkiem prawego buta. Pierwszy krok prawej nogi należy akcentować. W celu wykonania zwrotu w lewo, w marszu hasło komendy należy podać w chwili stawiania na ziemi lewej nogi.

Na hasło harcerz wykonuje jeszcze pół kroku prawą nogą, po czym w tempie jednego kroku obraca się na czubku prawego buta w lewo o 90° odbijając się czubkiem lewego buta. Pierwszy krok lewą nogą należy akcentować.

MARSZ

1. Marsz rozpoczyna się lewą nogą, akcentując pierwszy krok.
2. Marsz wykonuje się na komendę „**Kierunek na wprost** (w prawo, w lewo, w tył, w lewo w skos, w prawo w skos) **marsz**”.

— Głowa i tułów pozostają w postawie zasadniczej. Kierunek marszu jest prostopadły do linii ramion. Ruch rąk poczynając od ramion wykonuje się około ciała: w przód — zginając je w łokciach i podnosząc dłonie z wyprostowanymi palcami na wysokość sprzączki pasa w odległości od niej na szerokość dłoni, a w tył — do oporu w stawie barkowym.

3. **Bieg z miejsca i w marszu** wykonuje się na komendę „**Biegiem marsz**”. Na zapowiedź komendy do biegu z miejsca, należy tułów podać lekko do przodu, ręce ugiąć cofając łokcie nieco do tyłu, na hasło komendy — rozpocząć bieg lewą nogą, swobodnie poruszając rękami w takt biegu.
W celu przejścia z kroku równego w bieg, hasło komendy podaje się jednocześnie z postawieniem lewej nogi na ziemi. Wówczas prawą nogą należy wykonać jeszcze jeden krok, a lewą rozpoczyna się bieg.
4. W celu przejścia w równy krok na komendę „**Równy krok**”, podaną jednocześnie z postawieniem prawej nogi na ziemi, harcerz wykonuje jeszcze trzy kroki biegiem i z lewej nogi rozpoczyna marsz równym krokiem.
5. Marsz (bieg) w miejscu wykonuje się na komendę „**W miejscu — marsz**”, **W miejscu biegiem — marsz**”, natomiast w celu przejścia z ruchu w marszu w miejscu na komendę „**W miejscu**”. W celu ruszenia z miejsca harcerzy maszerujących (biegnących) w miejscu podaje się komendę „**Na wprost**” jednocześnie z pozostawieniem lewej nogi na ziemi: harcerz wykonuje prawą nogą jeszcze jeden krok i lewą rozpoczyna marsz (bieg).
6. Zatrzymanie odbywa się na komendę „**Zastęp (drużyna) — stój**”. Na hasło harcerz wykonuje jeszcze jeden krok i przystawiając energicznie drugą nogę przyjmuje postawę zasadniczą.
W biegu na komendę „**Równy krok**”, harcerz biegnie jeszcze trzy kroki, a następnie przechodzi do kroku równego, po czym na komendę „**Równy krok**” zatrzymuje się.
7. W celu zmiany szybkości podaje się następujące komendy: „**Szybszy krok**”, „**Wolniejszy krok**”. Do kroku równego powraca się na komendę „**Równy krok**”. Kierunek marszu harcerz zmienia na komendę „**Kierunek w lewo** (w prawo, w tył na lewo, w tył na prawo, w lewo w skos, w prawo w skos)”.

ZACHOWANIE SIĘ W SZYKU

1. Jeżeli przełożony lub starszy przechodzi przed szykiem, harcerze obok których przechodzi powinni przyjąć postawę zasadniczą, a po przejściu powracają do postawy swobodnej. Podczas rozmowy z przełożonym lub starszym harcerz będący w szyku i harcerze stojący obok niego przyjmują postawę zasadniczą. Przy raporcie zbiorowym postępuje się tak samo.

2. **Harcerz wywołany z szyku** przyjmuje postawę zasadniczą i odpowiada głośno „**Jestem**”, a na komendę „**Wystąp**” — występuje trzy kroki w przód szybkim krokiem i przyjmuje postawę zasadniczą. Harcerz drugiego szeregu wykonuje trzy kroki licząc od pierwszego szeregu. Odległość między pierwszym a drugim szeregiem pokonuje dwoma małymi krokami. Występuje w ten sposób, że dotyka lekką lewą ręką swego poprzednika w plecy. Na ten znak harcerz pierwszego szeregu wykonuje prawą nogą krok w prawo w skos dostawiając do niej lewą nogę; po przejściu wywołanego wraca na swoje miejsce wykonując lewą nogą krok w skos do tyłu. Tak samo zachowuje się poprzednik przy powrocie zaplecznika na miejsce. W lukę powstałą wskutek wystąpienia harcerza z pierwszego szeregu wstępuje natychmiast jego zaplecznik wykonując jeden krok do przodu. Na komendę „**Wstąp**” harcerz wykonuje zwrot w tym kierunku w jakim ma odejść, wraca szybkim krokiem na swoje miejsce w szyku, staje, wykonuje zwrot do frontu i przyjmuje postawę jak pozostali harcerze. Zaplecznik na tę komendę wraca na swoje miejsce wykonując krok do tyłu bez zwrotu.

3. Harcerz wywołany z szyku na komendę „**Do mnie**” lub na rozkaz np. „**Do dl. hufcowego**” — podąża szybkim krokiem najkrótszą drogą do wzywającego, zatrzymuje się trzy kroki przed nim, przyjmuje postawę zasadniczą, oddaje honory i melduje się. Na komendę „**Wstąp**” — oddaje honory, wykonuje zwrot w potrzebnym kierunku i szybkim krokiem najkrótszą drogą wraca na swoje miejsce, albo postępuje odpowiednio do otrzymanego rozkazu.

W marszu podchodzi do przełożonego z lewej strony i jeżeli przełożony nie zatrzyma się, maszeruje obok niego i po oddaniu honorów melduje się w marszu.

Przykład meldunku:

Druhu drużynowy, wywiadowca Jaskólski melduje się na rozkaz.

ODDAWANIE HONORÓW

1. Harcerz salutuje w postawie zasadniczej. Szybko zwraca głowę w kierunku przełożonego, jednocześnie podnosi krótkim ruchem do daszka czapki prawą rękę tak, aby palec wskazujący i średni były wyprostowane i złączone, pozostałe palce złączone i przyciśnięte kciukiem. Zewnętrzna strona pierwszego członu palca wskazującego przyłożona do brzegu daszka nad prawym kątem prawego oka, dłoń zwrócona ku przodowi, łokieć skierowany w dół i na prawo w skos. Po salutowaniu harcerz opuszcza krótkim ruchem rękę w dół z jednoczesnym zwrotem głowy na wprost.
2. W marszu lewa ręka pozostaje nieruchoma w położeniu jak w postawie zasadniczej.
3. W pomieszczeniach zamkniętych, nie występując służbowo (czapka z paskiem pod brodą), harcerz oddaje honory przez przyjęcie postawy zasadniczej, trzymając czapkę w wyciągniętej prawej ręce przy prawej nodze, lilijką do przodu. Chwytając dłońią czapkę z prawej strony z kciukiem na prawej stronie daszka. Podobnie postępuje się z beretem lub furazerką.

IV. Musztra oddziałów harcerskich

SZYKI

Rozróżnia się następujące szyki:

- **zwarte** (rozwinięte i marszowe)
- **rozcłonkowane**

SZYK ZWARTY — szyk, w którym oddziały znajdują się w szeregach (szyk rozwinięty), lub w rzędach (szyk marszowy) w ustalonych odstępach i odległościach, zachowując krycie i równanie frontem w nakazanym kierunku.

SZYK ROZWINIĘTY — szyk zwarty, którego szerokość jest większa od głębokości np.

- **szereg**
- **dwuszereg**
- **linia kolumn**

SZYK MARSZOWY — szyk zwarty, w którym oddział znajduje się w kolumnie lub kilka oddziałów znajduje się w kolumnach jedna za drugą np.:

- **rząd**
- **kolumna dwójkowa**
- **kolumna czwórkowa**
- **kolumna ósemkowa**
- **kolumna szesnastkowa**

ELEMENTY SZYKÓW

SKRZYDŁO — prawe i lewe zakończenie szyku, przy zwrotach nazwy skrzydeł nie ulegają zmianie.

FRONT — kierunek szyku, w którym harcerze są zwrócony twarzami, mając prawe skrzydło z prawej strony.

ODSTĘP — oddalenie między harcerzami wzdłuż frontu.

ODLEGŁOŚĆ — oddalenie między skrzydłami szyku.

SZEROKOŚĆ SZYKU — oddalenie między skrzydłami szyku.

TYŁ SZYKU — strona szyku przeciwległa do frontu.

GŁĘBOKOŚĆ SZYKU — oddalenie od czoła do tyłu szyku.

KOLUMNA — szyk, w którym harcerze znajdują się jeden za drugim. Głębokość szyku w kolumnie jest większa a przynajmniej równa szerokości.

CZOŁO KOLUMNY — przednia część (początek) kolumny.

OGON KOLUMNY — tylna część (koniec) kolumny.

KIERUNKOWY — harcerz, oddział poruszający się w nakazanym kierunku, do którego pozostali dostosowują ruch, krok i kierunek.

ZAMYKAJĄCY — harcerz lub oddział poruszający się w kolumnie jako ostatni.

ZASTĘP

Szykiem rozwiniętym zastępu jest:

- **szereg**
- **dwuszereg**

o o o o
o o o

Szykiem marszowym zastępu jest:

— rząd

ó
o
o
o
o

— kolumna dwójkowa

ó
oo
oo
oo

ODSTĘP między harcerzami w szeregu równa się szerokości dłoni, odległość między harcerzami wynosi około jednego metra licząc od jednej linii obcasa do drugiej.

ZBIÓRKA. Zbiórkę zarządza zastępowy w celu ustawienia harcerzy w szyku.

Komenda: „**Pierwszy zastęp**” (albo „**Bacność**”), harcerze zwracają się frontem do zastępowego, przyjmują postawę zasadniczą. Następnie zastępowy podaje zapowiedź komendy np.: „**W szeregu**” i staje w postawie zasadniczej w miejscu gdzie chce uszykować zastęp. Na hasło „**Zbiórka**” harcerze szybkim krokiem podążają do zastępowego, stają w nakazanym szyku w postawie zasadniczej. Prawoskrzydłowy staje obok w lewo od zastępowego, a podczas zbiórki w rzędzie za nim. Z chwilą rozpoczęcia formowania szyku, zastępowy wychodzi przed front szyku na taką odległość, aby mógł go objąć wzrokiem. Szyk powinien być wyrównany i pokryty. Zastępowy może nakazać zbiórkę nie przy sobie, lecz w określonym miejscu, lub kierunku np. na komendę „**Pierwszy zastęp na drodze, prawe skrzydło (czoło) na wysokość drzewa — frontem do lasu — w szeregu (kolumnie) — Zbiórka**”.

W celu sformowania kolumny w marszu np. na komendę „**Pierwszy zastęp — w rzędzie (w kolumnie dwójkowej w marszu — ZBIÓRKA)**”, dwójka czołowa maszeruje za zastępowym, pozostali dołączają do niej. W razie potrzeby zbiórka może być wykonana biegiem. W takim wypadku komendę należy uzupełnić słowem „**biegiem**”. Rozejść się — na tę komendę harcerze natychmiast opuszczają szyk w dowolnym kierunku. Zastępowy musi podać w zapowiedzi miejsce gdzie po rozejściu się harcerze mają przybyć np.: „**Na łąkę — ROZEJŚĆ SIĘ**”, „**W miejscu — ROZEJŚĆ SIĘ**” itp. Komendę „**ROZEJŚĆ SIĘ**” podaje się w każdym szyku w miejscu lub marszu.

RÓWNANIE i KRYCIE — harcerze stojący w szyku wykonują samorzutnie po komendzie „**SPOCZNIJ**” lub na komendę „**Równaj — W PRAWO (lewo)**” wydaną po komendzie „**BACZNOŚĆ**”. Na tę komendę wszyscy harcerze zwracają jednocześnie głowy w prawo (lewo) z wyjątkiem prawoskrzydłowego (lewoskrzydłowego) — w ten sposób, aby prawym (lewym) okiem mogli widzieć tylko sąsiada, a lewym (prawym) pierś czwartego od siebie. Po wyrównaniu na komendę „**BACZNOŚĆ**” harcerze jednocześnie zwracają głowy na wprost.

ODLICZENIE — ma na celu umożliwienie sformowania nowego szyku lub stwierdzenie stanu liczebnego oddziału. Wykonuje się na komendę „**Kolejno — ODLICZ**”, „**Do dwóch — ODLICZ**”.

Na hasło harcerze pierwszego szeregu zwracają jednocześnie głowy w prawo, a harcerze prawoskrzydłowy w lewo i podają kolejne liczby zwracając głowę z prawa w lewo, po czym szybko zwracają głowę na wprost

! przyjmują postawę swobodną — lewoskrzydłowy drugiego szeregu zwracając głowę do przelozonego podaje glosno „Peiny” lub „Niepeiny”.

ZMIANA SZYKÓW.

Przejście z szeregu w rzad — komenda: „**W prawo — ZWROT**”. Powrót z rzędu w szereg — komenda: „**W lewo — ZWROT**”. Przejście z szeregu w kolumnę dwójkową komenda: „**W dwójki w prawo — ZWROT**”.

Wykonanie: jedyńki wykonują zwrot w miejscu, dwójki jako pierwszą część ruchu wykonują zwrot w prawo na prawej piécie po czym lewą nogą zaskakują w lewo do jedynek.

Powrót z kolumny dwójkowej do szeregu, komenda: „**W szereg w lewo — FRONT**”.

Wykonanie: jedyńki zaskakują prawą nogą na prawo do dwójek, które wykonują zwrot w miejscu.

Rząd z kolumny dwójkowej (w marszu) — komenda: „**W rząd — W TYŁ**”.

Wykonanie: harcerze z lewej strony każdej dwójki przesuują się w takt marszu za swego sąsiada przyjmując prawidłową odległość.

Powrót do kolumny dwójkowej — komenda: „**W dwójki — W PRZÓD**”.

Wykonanie: dwójki przesuują się w przód na lewo od jedynek.

DRUŻYNA

Szykiem rozwiniętym drużyny jest:

— szereg

ooooooooooooooooóó

— szereg zastępami

ooooóó oooooó oooooó

— dwuszereg

ooooooooooooooooóó
ooooooooooooooooóó

— dwuszereg ze szlądarem

ooooooooóóóó oóó
ooooooooóóóó

Szyki marszowe:

— rząd

ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó
ó

kolumna dwójkowa zastępami

ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó

kolumna dwójkowa

ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó
ó ó

— kolumna czwórkowa

```

ó  ó  o  ó
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o

```

kolumna czwórkami ze sztandarem

```

          d  p
          o  s  o
ó  ó  o  ó
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o
o  o  o  o

```

UWAGA

o — szeregowy
ó — zastępowy
p — przyboczny
d — drużynowy
s — sztandar

Zmiana szyków

Zagięcie szyku — Komenda: np. „**Drugi zastęp — zagiąć — SKRZYDŁO**”.

Wykonanie: zastęp wymieniony i poprzednie na prawym skrzydle zaginają skrzydło do przodu aż do załamania szyku pod kątem 90° do frontu drużyny.

Odginanie skrzydła — komenwa: „**Odgiąć — SKRZYDŁO**”.

Wykonanie: zastęp(y) wykonują w tył zwrot i wracają na poprzednie miejsce przyjmując front jak całość drużyny.

Kolumna czwórkowa z dwuszeregu — komenda: „**w czwórki w prawo — ZWROT**”.

Wykonanie: drużyna „stoi w dwuszeregu, po odliczeniu“ „do dwóch“. Na komendę w czwórki w prawo — zwrot jedynek robią w miejscu zwrot w prawo, „dwójki“ jako pierwszą część ruchu wykonują zwrot w prawo na prawej pięcie, po czym lewą nogą zaskakują w lewo do „jedynek“.

Powrót z kolumny czwórkowej do dwuszeregu — komenda „w dwuszereg, w lewo — **FRONT**”.

Wykonanie: „dwójki“ wykonują zwrot w miejscu w lewo, „jedynek“ zaskakują prawą nogą na prawo do „dwójek“.

UWAGA: Zastępy i drużyny mogą mieć własne tradycyjne szyki np. krąg, półkole, gwiazda itp.

V. POCZET SZTANDAROWY

1. **Poczet sztandarowy** wyznaczany jest rozkazem drużynowego.

Składa się z:

— **sztandarowego**

— **dwóch asystentów**, z których prawoskrzydłowy jest dowódcą pocztu.

2. W szyku w miejscu sztandarowy trzyma sztandar prawą ręką swobodnie opuszczoną z drzewcem przy prawej nodze.

3. W marszu sztandarowy trzyma sztandar na lewym ramieniu i przytrzymuje go lewą ręką wyciągniętą wzdłuż drzewca.

4. Do przyrzeczenia sztandarowy trzyma sztandar opuszczony przed siebie z prawej strony.
5. Salut sztandarem:
Salut wykonuje się przez opuszczenie sztandaru do przodu jak do przyrzeczenia.
W marszu salutuje się około 10 kroków przed przyjmującym salut i około 5 kroków za nim.
W szyku zwartym na komendę „NA PRAWO patrz“.
W czasie salutowania sztandarem dowódca pocztu salutuje do czapki.
6. Przyrowadzenie i odprowadzenie sztandaru. Gdy poczet sztandarowy przy wtórze werbli zbliża się do drużyny, drużynowy podaje komendę: „**Baczność, na prawo (lewo) patrz**”.
Poczet sztandarowy najkrótszą drogą podąża na prawe skrzydło drużyny i tam zajmuje miejsce frontem do drużynowego robiąc obrót wokół dowódcy pocztu, który zajmuje miejsce na wysokości pierwszego szeregu w odległości 6 kroków od prawoskrzydłowego.
Po zajęciu miejsca przez poczet drużynowy podaje komendę „**Baczność**”, „**Spocznij**”.
W marszu poczet maszeruje 3 kroki za drużynowym, 3 kroki za pocztem maszeruje kolumna drużyny.
Celem odprowadzenia sztandaru drużynowy podaje rozkaz „**Poczet sztandarowy odmaszerować**”. Wówczas dowódca pocztu podaje komendę: „**poczet sztandarowy — kierunek na wprost — marsz**”. Celem zatrzymania pocztu podaje komendę — „poczet — stój”. W czasie poruszania się pocztu przed frontem drużyny, drużyna stoi w postawie „**Na PRAWO patrz**”.

VI. RAPORT ODDZIAŁÓW

W DRUŻYNIE

Rozkaz: „**Zastępami do raportu wystąp**”.

Wykonanie: zastępowi robią wykrok w lewo, wydają komendę „**BACZNOŚĆ**”, **NA prawo — PATEZ**” i szybkim krokiem podążają do drużynowego. Ustawiają się trzy kroki przed drużynowym i pozostają w postawie zasadniczej.

Drużynowy salutuje, zastępowi jednocześnie oddają honory, następnie drużynowy podchodzi na wprost pierwszego zastępowego, salutuje, zastępowy oddaje honory i składa raport. Po odebraniu raportu od pierwszego zastępowego zwraca się do drużyny: „**Drużyna na moją komendę**”, **BACZNOŚĆ**, „**SPOCZNIJ**”. Jednocześnie trzeci i dalsi zastępowi stają w postawie swobodnej.

Drużynowy podchodzi do drugiego zastępowego, oddaje honory, zastępowy odpowiada i składa raport. Pierwszy zastępowy pozostaje w postawie zasadniczej, trzeci przyjmuje postawę zasadniczą. Po odebraniu raportu od drugiego, drużynowy podchodzi do trzeciego. Pierwszy zastępowy staje w postawie swobodnej, drugi pozostaje w postawie zasadniczej, czwarty przyjmuje postawę zasadniczą itd.

Po odebraniu od wszystkich raportu, drużynowy wydaje komendę „**CAŁOŚĆ — BACZNOŚĆ**”. Zastępowi do zastępów rozejść się”.

Zastępowi wykonują w tył zwrot i najkrótszą drogą wracają do zastępów. Drużynowy podaje komendę „**SPOCZNIJ**”.

Przykład meldunku:

- a) Druhu drużynowy, zastępowy Żubrów. wywiadowca Jaskólski melduje zastęp na zbiórce, stan 8, obecnych 7, jeden nieobecny usprawiedliwiony.
- b) Druhu instruktorze, zastępowy Żubrów, wywiadowca Jaskólski melduje zastęp na zajęciach, stan 8, obecni wszyscy, temat przygotowanie do biwaku.

VII UBEZPIECZENIE

NA POSTOJU

Oboz i biwak ubezpiecza się za pomocą:

- czujek
- patroli
- podsłuchów
- posterunków alarmowych.

CZUJKA — umieszcza się je:

- w dzień na tych punktach przedobozia, gdzie wgląd w teren z obozu jest niemożliwy
- w nocy stanowiska czujki umieszcza się bliżej obozu i w punktach gdzie ktoś mógłby przechodzić i gdzie czujka może dobrze nadłuchiwać i obserwować na tle nieba.

Stanowisko czujki powinno zapewniać:

- dokładną obserwację w potrzebnym kierunku
- dobre krycie
- łączność wzrokową z czujkami sąsiednimi
- łatwość porozumiewania się z obozem
- dogodne warunki do wycofania się

Ilość czujek zależy od terenu.

Czujki nie zapewniają same bezpieczeństwa i dlatego należy je uzupełnić **patrolami i podsłuchami.**

Czujka powinna się składać z 2 harcerzy, z których jeden jest przełożonym.

Odległość czujek od obozu zależy od terenu i powinna zapewniać możliwość porozumiewania się z obozem za pomocą znaków.

Służba czujki:

- obaj harcerze zajmują ukryte stanowisko w pobliżu siebie i obserwują jednocześnie przydzielony odcinek nie przerywając obserwacji nawet przy udzielaniu odpowiedzi przełożonym lub zdając służbę.
- nie wolno rozmawiać ze sobą, chodzić dla rozgrzania się, zdradzać swoje stanowisko. W koniecznych wypadkach porozumiewać się szeptem lub za pomocą znaków.
- w nocy nie wolno się kłaść na ziemi
- zauważywszy coś podejrzanego, czujka natychmiast melduje komendantowi obozu.

Zmiana czujki odbywa się co dwie godziny. Zmienia się co godzinę jednego harcerza by zachować ciągłość obserwacji. Przy zmianie jednego harcerza pozostający jest przełożonym.

PODSŁUCHY — uzupełniają czujki w nocy i w terenie mało przejrzyście. Wystawia się przed linią czujek przy skrzyżowaniu dróg, przy mostach, groblach itp.

Siła — 3 harcerzy w tym jeden przełożony.

Harcerze zajmują stanowisko nie rozpraszać się, kryjąc się w terenie. Podśluchu nie zmienia się i bez specjalnej konieczności nie sprawdza się jego czujności, gdyż zdradza to jego stanowisko. Pełni służbę do określonego czasu lub sygnału.

Służba podśluchu:

- wszyscy harcerze obserwują jednocześnie
- nie wolno rozmawiać
- stwierdziwszy coś podejrzanego, przełożony podśluchu wysyła harcerza z wiadomością do komendanta obozu, pozostali działają zgodnie z uprzednim rozkazem komendy obozu.

POSTERUNKI ALARMOWE

Siła posterunku: 1 harcerz, czas służby jak na czujce.

Służba posterunku:

- baczy na znaki i sygnały czujek i podśluchu
- przyjęte znaki melduje komendzie obozu.

PATROLE

Patrole penetrują przedobozie w porozumieniu z czujkami, zasięg działania nie powinien w zasadzie przekraczać 2 km a w terenie zakrytym jeszcze mniej.

Siła patrolu 2 — 3 harcerzy w tym jeden przełożony.

UBEZPIECZENIE W MARSZU

MARSZ PODRÓŻNY — wykonuje się w małych kolumnach (zastępach) wykorzystując możliwie dobre drogi i stosując normalne odpoczyńki.

MARSZ UBEZPIECZONY

Drużynowy maszeruje około 50 m. przed kolumną drużyny Z drużynowym maszeruje łącznik i kilku szperaczy, których drużynowy co pewien czas wysyła do przodu celem zbadania terenu. Drużyna maszeruje w szyku rozczłonkowanym, oddzielnymi zastępami, po obu stronach drogi, po obu bokach kolumny penetrują teren szperacze boczni, którzy utrzymują kontakt z drużyną za pomocą znaków. Na końcu drużyny maszeruje przyboczny, który w razie konieczności może mieć do dyspozycji szperaczy tylnych.

VIII. SŁUŻBA WARTOWNICZA

Zastęp (oddział) pełniący służbę wartowniczą nazywa się wartą. Harcerz pełniący służbę wartowniczą na posterunku nazywa się wartownikiem. Zastępowy zastąpi pełniącego służbę wartowniczą nazywa się dowódcą warty.

Warty mogą być ochronne i honorowe.

Ochronne pełnią służbę przy magazynach, przy komendzie obozu itp.

Dowódca warty lub jego zastępca osobiście dogląda zmiany wartowników. Zmiana wartowników odbywa się co 1 — 2 godziny.

Jeżeli nie ma specjalnej instrukcji komendy obozu, zmiana warty może się odbywać podobnie jak zmiana warty honorowej.

WARTA HONOROWA

Wartownik w czasie pełnienia warty honorowej nosi czapkę z paskiem pod brodą.

Czas pełnienia służby przez wartownika jednorazowo na warcie powinien wynosić w zasadzie 1 godzinę.

W zależności od warunków atmosferycznych czas pełnienia służby może być przesunięty przez przełożonego.

Wartownicy pełnią służbę przed obiektem po dwóch, w postawie zasadniczej.

ZMIANA WARTOWNIKÓW

Wykonanie

- wartownicy zmieniający podchodzą jednocześnie, prostopadłe do miejsca pełnienia służby, stoją obok zmienianych jednocześnie wykonują w tył zwrot po czym jednocześnie z pierwszym akcentowanym krokiem zmienianych, wykonują wykrok w bok zajmując ich miejsce
- zmienieni jednocześnie odmaszerowują, akcentując pierwszy krok.

IX. ZNAKI I SYGNAŁY.

UWAGA	jeden krótki gwizd	ręka pionowo podniesiona do góry i trzymana w tym położeniu
MARSZ	два długie gwizdy	szybkie opuszczenie ręki podniesionej pionowo w górę (ręka zgięta w łokciu, pięść na wysokości ramienia).
BIEGIEM MARSZ		kilkakrotne powtórzenie znaku „marsz“
KIERUNEK		zwrot w właściwym kierunku i wskazanie ręką
STÓJ		powolne opuszczenie ręki podniesionej pionowo w górę, bokiem w dół
PADNIJ		podniesienie w bok wyprostowanej ręki i opuszczenie dłonią w dół.
ZBIÓRKA	jeden długi gwizd	wyprostowanie w bok poziomo rąk a następnie skrzyżowanie ich na piersiach
W TYTALIERKĘ		wymachy w bok rąk podniesionych przed siebie poziomo
OMYŁKA NIE ZROZUMIAŁEM		ruch ręki jak przy ściąganiu tablicy
DWOJKAMI MARSZ		podniesienie obu rąk pionowo do góry
ROJEM MARSZ		zataczanie kół ręką nad głową, a następnie wyprostowanie obu rąk poziomo w bok

UWAGA: 1) Znak „uwaga“ należy podawać przed każdym innym znakiem.

2) Prócz tego można użyć sygnałów lub znaków ustalonych każdorazowo przez prowadzącego gry.

